

Tržaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20—Din
za inozemstvo 30—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Oredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 38.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čkov.
zavodu št. 11.812.

Ljubljana, 14. februarja.

Naš dinar je v Curihu dosegel sedemico. To dejstvo opazuje vsa država z zadovoljenjem in velikimi nadami. Z njim je dokazano, da se na denarnem trgu več povprašuje po dinarju, kar je neposredna posledica lanske dobre letine in vsled tega povišane izvoza.

Naše veselje je skafeno po nepričakovanom in zato toliko mučnejšem laktu, da cene v notranjosti države niso padle — rastejo. O vzrokih in žalostne pojave smo že zadnjič pisali: slab promet, ogromna obrestna mera, neekonomična razporedba in uporaba moči, neprimerni davki, pravna nesigurnost, korupcija, vse to skupno z vojnim znižanjem narodnega premoženja se pojavlja v cenah življenjskih potrebščin. Demokratični govorniki v proračunski debati so vrhu tega dokazali, da je proračun le na videz uravnotežen. Priporočali so štednjo v vseh panogah državnega gospodarstva, da se doseže resnično uravnotežje. Treba uvaževati, da je regulacija prejemkov državnih nameštencev tako neizbežna, da — četudi jo je gosp. Bojadinović zamenjal — jo mora resen finančnik postaviti v proračun 1. 1924. To pomeni pomnožitev deficita, ki se mora zgraditi. Čim prej se ta regulacija sprovede, prej bomo resno pristopili ureditvi državnih financ, ki je vrhu tega mogoča le, če pri državnem anaratu ne sodela gladni in nezavoljni nameštenci.

Kdor hoče, da bo finančno oziranjeno državo resno, se mora odločiti za odločne korake za olajšanje državnega proračuna. In sicer tam, kjer je to mogoče. Ako železnice in drugi državni podjetji ne znamo še dobro upravljati, se bo naša država, da iznaide deficit, odločiti, da se jih premesti za javnim ali mešano zasebnim društvom in eksploatacijo s pogojem, da pod državno kontrolo vrše svoje javne naloge in da ostane substancia nedotaknjena. En del državnih nalog mora prenesti občine. Tiste, ki jih hočejo vršiti, jih bodo plačevale iz svojih sredstev, drugim se za enkrat pomagati ne more. V vsej državni upravi treba vestiti smoteno in popolno izrabo moči. Največje važnosti je pravna varnost, izenačenje civilnih zakonov in odne procedure, narost pravne pomoči, nezavisnost sodstva. Občutek samosti bo na mah dvignil kredit, znižal obrok gotovine in bo ugodno vplival na padec cen, ki so zdaj kalulirane na temelju gubitkov in obče nesigurnosti.

Opozorilni blok ali katerakoli skudna, ki pride na vlado, se bo morala odpravi ali odrediti državno-pravnih harikad, odločiti za resen ekonomski in zakonodajni program, ki bo imel za cilj, da s sodelovanjem vseh, ki jim je na srcu skorajšnje normaliziranje razmer, premaga enega največjih sovražnikov države — vseobčo krainjo.

Seja narodne skupščine

Beograd, 14. februarja. r. Današnja seja narodne skupščine je bila interpelacijska. Med došlimi spisi se je nahajala zahteva ministra pravde, da se posl. Pušenjak radi pregreška po §§ 92 in 104 rib. kaz. zak. ter posl. Sušnik radi §§ 87 in 491 izročita sodišču. Predlog je bil izročen imunitetnemu odboru. Nato je predsednik prečital pismo ameriškega poslanika Dodge, ki se narodni skupščini pripravi besedah zahvaljuje za izrazne skrenega žalovanja povodom Wilsonove smrti.

V razpravi je interpelacija posl. dr. Bojadinovića (dem.) o razdelitvi zemlje dobrovolcem. Interpelant je ostro grajal partizansko politiko ministra za agrarno reformo v tem oziru. Njemu je odgovoril minister Simonović. Na galerijah je debati prisostvovalo mnogo dobrovoljcev. Seja je bila zaključena ob 13. Prihodnja je vrši v soboto.

Upori v Sibiriji

Pariz, 14. februarja. s. Listi poročajo iz Moskve, da je sovjetsko časopisje vsled dogodkov na daljnem vzhodu zelo vznemirjeno radi antilovjskega gibanja, ki se izbruhalo po Leninovi smrti. Središče tega gibanja leži v okolici Blagovještensk in se razširja na celo provinco. Na tem togi gibanja je upostaviti monarhijo. Blagovještensku je sestavljena provizorna vlada. Silne dogodke javljajo iz okrajine ob Amurju. Vznemirljive vesti prihajajo tudi iz Kive in celega Turkestan. Po poročilih z dne 26. januarja so se morale tamonje sovjetske čete umakniti. Prvojavna zveza med Turkestanom in Mjavko je prekinjena. Brzojavke iz Buhare kažejo, da trajajo boji med sovjetskimi belami in uorniki dalje.

Demokrati in revizija ustave

VČERAŠNJE KONFERENCE ŠEFOV OPOZICIJE. — SKLEPI ZEM-LJORADNIŠKEGA KLUBA.

Beograd, 14. februarja. r. Povodom govorice, ki so se zadnji čas širile po našem časopisju glede tega, da je Ljuba Davidović v razgovorih z voditelji drugih opozicijskih strank pristal na širšo ali ožjo revizijo vidovdanske ustave, je treba poudarjati, da je g. Davidović pač pooblaščen od glavnega odbora demokratske stranke, da se razgovarja, a ne da se definitivno pogaja. Vse sklepe ima namreč odobriti šele glavni odbor demokratske stranke, ki je vezan na zaključke kongresa demokratske stranke meseca oktobra 1921, kjer je bilo sklenjeno, da se ima vidovdanska ustava izvesti in se pristopiti k event. reviziji šele tedaj, ako se pokažejo težkoče. Demokratska stranka ni pristala in tudi danes na pristaja na brezpogojno in neomejeno revizijo ustave in odklanja seveda vsak poskus, ki bi bil naperjen proti ustavnim garancijam narodnega in državnega edinstva. Visti, ki se širijo, imajo v glavnem ta cilj, da izlože strasti in intrige nasprotnikov ter izlože nepotrebne in baš sedaj, ko se stvarja opozicijski blok, opasne politične potrebe.

Beograd, 14. februarja. r. Danes popoldne ob 18. je prišel predsednik demokratskega kluba Ljuba Davidović, dr. Korošca v jugoslovanskem klubu. Sestanka se je udeležil tudi podpredsednik jugoslovansko-muslimanske organizacije dr. Halil beg Hrasnica. Razpravljali so pol ure o načrtu za pozitivno delo opozicije, naker imajo še pristati glavni odbori omenjenih treh strank.

Beograd, 14. februarja. r. Danes popoldne je imel sejo odbor zemljoradniške stranke. Na seji je bilo najprej govorjenje o interpelaciji poslanca Dimitrijevića glede trdke Eissler-Orthlic in so bili za debato določeni govorniki. Nato je seja pripravila gradivo za sestanek glavnega odbora zemljoradniške stranke, ki se bo vršil v sredo, dne 20. t. m. Zemljoradniški klub ki se nahaja že dalje časa v razgovorih z opozicijskim blokom, je na današnji seji izvolil komisijo, ki ima proučiti srbsko-hrvatske odnose in vprašanje sodelovanja zemljoradnikov z opozicijo. — Svoje poročilo poda komisija na seji glavnega odbora dne 20. t. m.

Pričetek gospodarskih pogajanj z Italijo

SLOVESNA OTVORITEV PO MINISTRU KOJČU. — KONSTITUIRANJE PREDSEDSTVA IN KOMISIJE.

Beograd, 14. februarja. r. Danes popoldne ob 17. sta se v dvorani zunanjega ministrstva sestali jugoslovanska in italijanska delegacija k svečani otvoritveni seji, ki jo je v imenu vlade otvoril zastopnik ministra trgovine, minister saobraćaja dr. Dragotin Kojč. V svojem govoru je pozdravil italijanske delegate v imenu obolelega ministra zunanjih del dr. Ninčić in je naglašal, da ima koriste čaka veliko nalogo, stori trajno podlago, na kateri se bodo razvile gospodarske in trgovske zveze med obema državama, ki sta danes in v bodoče spojeni z iskrenim prijateljstvom. V imenu italijanske delegacije je odgovoril mesto še ne dospelga četa Luciolija delegat Dell. Uverjen je, da bo konferenca svoj cilj dosegla. Na njo

gov predlog je bil izvoljen za predsednika konference šef naše delegacije bivši generalni direktor carin Kukić. Nato so se sestavile tri komisije: Prva za trgovinsko pogodbo, druga za gospodarsko in finančno vprašanje in za konzularno konvencijo, tretja za železniško konvencijo. Ko je bil poslan brzojavni pozdrav italijanskemu min. predsednika Mussoliniju, je bila seja zaključena in je prihodnja odredjena za ponedeljek popoldne ob 16.

Konferenca bo reševala tudi mnogo vprašanj, ki so nastala s propadom Avstro-Ogrske. Posebno se mora skleniti konvencija o težajih in vahtah v svrhu izplačila zasebnih dolgov. V tem oziru je pritegnjen kot ekspert naše delegacije dr. Janko Hacin.

Fašistovske kandidature v Primorju

SAMI ITALIJANI. — SLOVENSKI FAŠISTI SO OSTALI BREZ KANDIDATA.

Rim, 14. februarja. e. Mussolini je dobil naslednjo kandidatsko listo za volilno okrožje Julijske Krajine: Francesco Giunta, Giovanni Banelli (Tržačan), Luigi Billucaglia, vodja istrskega fašizma, Arrigo Barnaba, grof dr. Francesco Tullio, veleposelnik v Furlaniji, prof. Silvio Leicht, docent na univerzi v Bologni, dr. Alessandro Dudan (Dalmatinec), prof. Giovanni Mrač, ravnatelj pulškega fašistovskega dnevnika «Azion», odv. Pietro Pianti, bivši videmski prefekt (dvojezičnost listov), odv. Fulvio Suvich, Tržačan, dosedanj tržaški

poslanec, Arturo Ravazzolo, organizator fašistovske železničarske organizacije v Furlaniji, odv. Luigi Russo, Luigi Spazzotti, kr. komisar v Vidnu, odv. Amerigo Ventrella, bivši vodja laške liberalne stranke, dr. Francesco Marani, bivši laški poslanec v dunajskem parlamentu. Giunta, Banelli in Suvich so bili doslej tržaški poslanci, Bilmaglia istrski, Dudan pa je bil izvoljen v rimskem volilnem okrožju. Slovenski fašisti so potemtakem ostali brez svojega kandidata, za katerega je bil namonjen Vinko Bandella (Vincenzo Bandelli).

PAPEŽ BOLAN?

Rim, 14. februarja. i. Čeprav se vesti o boleznih papeža demantirajo, so vendar izzvale v gotovih krogih vznemirjenje. Danes so se razni poslanci pri Vatikanu informirali o zdravstvenem stanju papeža. Tudi njim nasproti so bile vesti o boleznih demantirane. Papež daje običajne audijence.

POVIŠANJE DAVKOV V FRANCILJ.

Pariz, 14. februarja. h. — Zbornica je danes popoldne nadaljevala debato o vladnem predlogu glede 20 odstotnega davka. Takoj pričetkom seje je pričel govoriti finančni minister proti predlogu socialistov, da se člen o povišanju davka ukine. Govor finančnega ministra je trajal skoraj vso sejo. Koncem govora je minister rotli zbornico, naj pristane na vladni projekt in odkloni izločitev tretjega člena. Vlada je stavila zaupnika, naker je bil izločilen predlog s 301 : 20 glasovom zavržen i na tem odobreno povišanje davkov.

PRED BANČNO STAVKO V AVSTRIJI.

Dunaj, 14. februarja. h. Na današnjem zborovanju bančnih uradnikov je glasovalo 97 odstotkov za stavko. Akcijski odbor je sklenil pričeti a stavko v ponedeljek v treh največjih bankah, če podjetja do ponedeljka opoldne odklonijo ultimatum. Če v nadaljnjih 48 urah banke še ne bodo popustile, bo proglašena splošna stavka. Uradniki tukajšnje podružnice Slavenske banke so pričeli že danes stavkati.

Macdonaldova vlada v krizi

LIBERALCI ODPOVEDUJEJO PODPORO. — SLABO ZDRAVJE MACDONALDA.

London, 14. februarja. s. V Macdonaldovi vladi je nastala kriza. V nekem predmetju Londona so bile brezposelnim izplačane podpore, ki presega zakonito izmero. Vlada Macdonalda je te podpore priznala kot pravilne. Vsled tega je nastal med delavsko stranko in liberalci konflikt, v katerem so liberalci izjavili, da odstopajo od podpore delavske stranke, ker so jasno izprevideli, da pod temi pogoji ne morejo podpirati Macdonaldove vlade.

V zvezi s tem javljajo listi, da je zdravstveno stanje Ramsaya Macdonalda zelo nepovoljno, ker je kot zunanji minister in ministrski predsednik prezaoslen in izmučen. Doznava se tudi, da so vse dosedanje vesti o sklicanju evropske konference za rešitev vprašanj razorožitve, reparacij in vojnih dolgov preuranjene. Macdonald ne namerava ponoviti poskusa iz Genove in hoče počakati uspehov preiskave odbora izvedencev v Nemčiji in eventualno tudi izidov volitev v Franciji. Potemtakem za enkrat na sklicanje mednarodne konference ni misliti.

London, 14. februarja. h. Zdravstveno stanje ministrskega predsednika

povzroča zadnje dni mnogo skrbi. Dvojni urad premijera in zunanjega ministra se je pokazal kot pretežko breme za Macdonalda.

DEBATA V PARLAMENTU.

London, 14. februarja. h. Spodnja zbornica je danes nadaljevala debato o vladnem programu. Chamberlain je pozval ministrskega predsednika, naj v interesu pomirjenja dežele pojasni svoje stališče radi davka na kapital. Dalje je govoril več drugih govornikov, naker je govoril Macdonald. Radi narodne obrambe je naglašal, da se je vlada a to točko obirna pečala. Izjavil je, da ni nobenega naroda, ki bo po zadnji vojni želel zopet stopiti v vojno. Vsako moralno in človeško čutstvo se obrača proti kakršnikoli vojaškemu podjetju, čigar končne posledice bi mogle priversti do vojne.

PRED STAVKO V LADJEDELNICAH.

London, 14. februarja. h. Ladjedelski delavci vztrajajo slejkoprej na svojih zahtevah za takojšnje povišanje po dva šilinga na dan. Vsled tega je nastal zele kitičen položaj. V zadnji uri si vlada prizadeva na vse načine preprečiti stavko. Izgledi pa so zelo majhni. Če jutri izbruhne stavka, bo imela najtežje posledice.

Pred ukinjenjem izjemnega stanja v Nemčiji

POKOLJI SEPARATISTOV SE NADALJUJEJO. — TUDI KOMUNISTI SE PRIPRAVLJAJO. (Glej tudi članek na 2. strani.)

Berlin, 14. februarja. s. Šef armadnega vodstva general v. Seeckt je poslal večeraj državnemu predsedniku pismo, v katerem mu predlaga, naj ukine izjemno stanje v Nemčiji, ker je državna avtoriteta s tem preveč obremenjena in bo šla sanacija tudi brez tega svojo pot. Izjemno stanje bo dne 1. marca ukinjeno. Radi osiguranja pred morebitnimi upori bodo veljali posebni zakoni.

Mannheim, 14. februarja. s. Gibanje za izgon separatistov iz bavarške Palacije se nadaljuje. Po težkih bojih, ki so se vršili predvečerašnjim v Pirmasensu (glej 2. strani), poročajo iz Landau, da je tamonja policija skupno z orožniki izgnala separatiste iz občinske hiše. Tudi iz Ludwigshafna, Frankentahla, Kirchheima in drugih krajev javljajo o težkih izgredih nad separatisti.

Pariz, 14. februarja. h. Po oficijelnih vesteh znaša število mrtvih pri zadnjih izgredih v Pirmasensu 12. V Kaiserslauternu sta bili v sredo ubiti dva

osebi. Tudi iz Koblenca poročajo o novih spopadih med separatisti in nacionalisti.

Berlin, 14. februarja. h. Večera je prišlo v Stettinu do spopada med komunisti in policijo. Okoli 500 komunistov je skušalo prodrati policijski kordon, pri čemer je padlo nekaj strelcev in je bila ena oseba ubita in več ranjenih. V mestih Pfalze je bilo danes mirno.

Pariz, 14. februarja. h. «Temps» se peča danes v uvodniku z dogodki v Pfalzi in obzazuje, da se ni nič storilo proti njim. Ze tedne se je čitalo o nacionalističnih izgredih v Porenju. Ves svet je poznal situacijo v Nemčiji in vedel za propagando proti separatistom onstran Rena. Na merodajnih mestih ni bilo neznano, da so tudi sabotaže proti zasedenim četam mogoče, in tako je vprašanje francoske varnosti vsa vesera v Pfalzi zopet aktualno. «Svarilo», zaključuje list, «ki prihaja iz Pfalze, je zelo resno.»

Iz Grčije

Pred odstavitvijo dinastije.

Atene, 14. februarja. r. Pedeset konservativnih poslancev je sklenilo zahtevati od vlade, da proglasi sedanjjo dinastijo za odstavljenjo še pred plebiscitom. Demokrati pripravljajo za soboto velike demonstracije proti dinastiji.

Atene, 14. februarja. h. Rojalistično časopisje potrjuje, da je sedaj tudi že 50 konservativnih poslancev pozvalo vlado, naj proklamira dinastijo v narodni skupščini za odstavljenjo.

ODPOKLIC NEMŠKEGA POSLANIKA IZ WASHINGTONA.

Berlin, 14. februarja. r. Ker je nemški poslanik v Washingtonu dr. Wiedfeld spustil povodom Wilsonove smrti zastavo na polovico droga na nemškem poslanstvu šele na dan Wilsonovega pogreba, radi česar je prišlo do demonstracij pred nemškim poslanstvom v Washingtonu, je dr. Wiedfeld odpoklican s svojega mesta. Radi tega incidenta je zelo otežkočena akcija za nemške otroke v Ameriki, kakor tudi za dovolitev posojila Nemčiji.

PREDSEDNIK COOLIDGE V SPORU S SENATOM.

Washington, 14. februarja. e. Senat je po burni razpravi sklenil resolucijo, ki zahteva odstop v petrolejski skandal vpletenega državnega tajnika za mornarico, Dembyja. Predsednik Coolidge je v prepiranju, da je senat s tem sklepom prekrščil svoj delokrog in posegel v ustavno pravico predsednikovo, ki imenuje člane vlade, nastopil z javno izjavo proti senatovemu sklepu, v kateri pravi, da ne more priznati sklepa ene ali druge kongresove zbornice, ki izraža mnenje o članu vlade in si usoja narekovati predsedniku, kako stališče naj zavzema napram enemu ali drugemu ministru. Tako senat ne more prisiliti Dembyja, da bi odstopil, ako ga ne postavi na zatožno klop, kar pa ni mogoče, ker predsednik odločno vztraja na svojem stališču, da mora biti predvsem znan izid službene preiskave.

OTVORITEV RAZOROŽITVENE KONFERENCE V RIMU.

Rim, 14. februarja. j. Danes popoldne ob 4. uri se je vršila otvoritvena seja mednarodne konference za razorožitve na morju, ki jo je sklicala Zveza narodov. Zastopanih je 17 držav. V celom je bilo razvožih 20 delegatov in 40 tehničnih izvedencev. Pogajanja bodo trajala več tednov. Seje se vrše tajno in izidi konference so ne sporočajo časopisja.

Inozemske borze

14. februarja.

CURII: Beograd 6.975, New-York 575.25, London 24.72, Pariz 25.80, Milan 24.92, Praga 16.675, Budimpešta 0.0201, Bukarešta 2.95, Sofija 4.35, Dunaj 0.0081.

TRST: Beograd 28.20 do 28.45, Dunaj 0.0322 do 0.0327, Budimpešta 0.07 do 0.08, Praga 66.70 do 67.10, Pariz 102.25 do 102.75, London 99.05 do 99.30, New-York 23 do 23.10, Curih 899 do 402, dinarji 28.20 do 28.50, dolarji 22.95 do 23.05, carinski franki (20 zlatih) 88.25 do 88.75, uradni tečaj zlate lire 442.42.

DUNAJ: Beograd 864 do 868, Berlin 15.30 do 15.90, Budimpešta 2.42 do 2.52, Bukarešta 368 do 365, London 304.800 do 305.800, Milan 3089 do 3101, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 8132 do 8148, Praga 2057 do 2067, Sofija 526 do 530, Curih 12.350 do 12.365, valute: dolarji 70.800 do 71.200, funti 303.000 do 304.000, lire 3685 do 3105, dinarji 850 do 865.

PRAGA: Beograd 42.625, Rim 151.875, Pariz 154.25, London 149.675, New-York 34.825, Curih 608.

BERLIN (v milijonih): Beograd 50.872, Milan 184.535, Praga 121.005, Pariz 157.530, London 18.654.750, New-York 4.180.500, Curih 780.170.

LONDON: Beograd 355, Berlin 10, Pariz 96.60, Rim 99.125, Curih 24.74, New-York 430.25, Dunaj 316.000, Praga 148.25.

NEW-YORK: Beograd 121.75, Berlin 23, London 484.45, Pariz 449, Svica 17.40, Rim 485.75, Dunaj 0.14125 Budimpešta 55, Praga 291.

Radičevska ofenziva v Sloveniji

RADIČEVCI RAČUNAJO NA 10 SLOVENSKEH MANDATOV. — NJIHOVE ZVEZE. — ALARM PRI KLERIKALCIH.

Zagreb, 14. februarja.

V hrvatskih blokaških listih je v zadnjem času opaziti zelo občutno nerazpoloženje proti zavezniškim v federalističnem bloku, slovenskim klerikalcem in Spahovim muslimanom. Pred nekaj dnevi je »Obzor« pisal o obladitvi odnošajev med HRSS in drjem. Korošcem. Precej pozornosti je vzbudila tudi Radičeva izjava v »Slobodnem domu«, ki silno ostro napada pappe in klerikalno politiko. Kakor je izvedel vaš poročevalec, so vsi ti pojavi v zvezi s politično ofenzivo, ki jo pripravlja Radič za prihodnje volitve proti svojim zaveznikom. Že dalj časa sem se v vodstvu HRSS vršilo živahne priprave v tem oziru. Stiki z radičevskimi agitatorji na štajerskem izza zadnjih volitev so obnovljeni ter se tajno, toda sistematično širijo. Posebno intimni odnošaji se pripravljajo z ljubljansko avtonomistično stranko (misljena je sigurno »avtonomistična skupina g. Prepeluha« op. ur.), ki naj se etablira kot poloficijska ekspozitura HRSS. Radičevci nameravajo v Sloveniji, Bosni in — južni Srbiji nastopiti kot »kmetiška republikanska stranka« ter se vdajajo optimističnim računom.

Njihovi ljudje trdijo, da se bodo SLS in spahovci s sodelovanjem v opozicijskem bloku tako kompromitirali pred radikalno razpoloženimi masami dosedanjih svojih volivcev, da bo staljša HRSS, ki bo opozicijskemu bloku sicer pomagala zrušiti vladno, vendar formalno ne bo vstopila v blok, znatno olajšana. Kandidature namerava HRSS postaviti v obeh slovenskih okrajih ter računa, da bo dobila do 10 mandatov (!) iz vrst volivcev SLS in nekaj tudi SKS. Po mišljenju radičevskih prvakov, ki trdijo, da so o razmerah v Sloveniji dobro poučeni, bi prišle pri volitvah s količnikom v posveh SLS, HRSS in JDS. Poleg teh nastopijo po njihovih infor-

macijah še SKS, nadalje radikali v kooperaciji z ostanki NSS in pa dvoje delavskih skupin.

Po našem mišljenju so zagrebška radičevska uganjanja sicer precej preuranjena, vendar je karakteristično, da se v vrstah SLS že zelo zavečajo nevarnosti, ki jim preti od zavezniškov. Mariborski službeni tehnik SLS »Slovenski gospodar« je prvi zatrebil alarm. Dosedaj so klerikalci na vso moč razširjali list g. Prepeluha »Avtonomist«, ki ga imajo v vsakem župnišču. Sedaj na objavlja »Slovenski gospodar« sledeče varnostne odredbe.

»Že dalj časa opazujemo tajne skrivnostne zveze med Radičem in slovenskimi republikanci okrog »Avtonomist«. Ko je ta list začel izhajati, smo ga bili izvirna kot sobolevnika za avtonomijo Slovenije vesel. Precej časa je bil »Avtonomist« res slovenski list. Polagoma se je začel pojavljati za njim hrvatski Radič. »Avtonomist« naj bi tajno pripravljali tla za Radiča in njegovo nesrečno abstinenco politiko. In ako bi Radič uspelo, bi naj bila obenem to priprava za nadvlado Hrvatov nad Slovenci pod Radičem. Dalje piše: »Ako imamo v Sloveniji že avtonomistično stranko t. j. SLS, ki ne samo piše, ampak tudi dela za slovensko avtonomijo, ali je še treba nove politične organizacije zato, da se slovenske moči cepijo? V Sloveniji nove avtonomistične stranke res ni treba, a potreboval bi jo Radič, da spravi Slovence pod svoj vpliv. Tajna zveza »Avtonomista« s hrvatskim Radičem, je postala zadnji čas vedno bolj očita.« »Slovenski gospodar« končuje: »Naj »Avtonomist« in njegov Radič vé: Mi se nečemo posrbiti in tudi ne pohrvatiti. Mi nečemo srbske nadvlade nad Slovenci, ravno tako odločno odklanjamo hrvatsko komando, zlasti Radičevu, pod katero bi nas rad spravil »Avtonomist« ... »

pokritje skoraj nemogoče. Doklade na pridobimo so tako ogromne, da podljo podjetja iz Ljubljane. Davek na izveske ne bo rešil občinskih financ, pač pa še podražil življenje v Ljubljani, ki se je bodo kmalu kupci začeli ogibati.

Kadar klerikalci na magistratu zmanjka sapa, se vržejo na alkohol. V roku vzamejo svinčnik in »množijo«. A take trošarine na vino v steklenicah in pivu in rum Ljubljana ne bo prenesla, ne da bi znatno padel konzum in s tem dohodek iz tega davka. Tudi vino v sodih je bilo na dnevnem redu. Pa je prišla JDS in zagnala krepak odpor, še predno je prišla stvar pred občinski svet. Zloj črna gospoda tajl. Nas to zelo vesel. In če iz radikalnega fonda plačani občinski svetniki v »Narodnem dnevniku« pri tem pomagajo SLS, to ne more spreminiti dejstva, da smo SLS izbili nameravani atentat na vinogradnike in konzumente iz rok in danes ne ve niti župan, kako bi predlagal kritje primanjkljaja izredne potrebe v znesku 5,2 milijona Din.

Občina je tudi na finančnem polju prišla na konec mečl. Ali naj se deficit krije s posojilom? Kdo bo posodil? Kako se bo plačalo, zlasti če dinar se zraste? V resnici pa je deficit mnogo večji nego kaže proračun. Kdo bo to plačal?

Predujmi in osobe Južne železnice

K našemu članku o zapostavljanju blv ših južnih železničarjev smo prejeli več dopisov, ki pojasnjujejo nezdolno položaj, v katerega je prišlo osobe bivše juž. žel. v sled nezakonitega postopanja pri njenem podraževanju. Tako nam piše uradnik a proge:

Vai državni nameščenci so že dobili izplačan drugi znesek predujma, med tem ko bivši južni železničarji do danes nismo prejeli niti prvega obroka. Kje iskati krivico, kje povzročitelja tega nedostataka?

Ko je prešla južna železnica kar čez noč pod državno upravo, tedaj je minister slabega spomina dr. Jankovič izdal dolg progla na osobe južne železnice, ki se je kar cedil samih dobrot in pravice, katerih bo deležno pod državno upravo. Večična, razen par izjem je bila zadovoljna s podraževanjem, saj s tem smo se otresli tujecev, ki so nam rezali krih in upravičeno smo pričakovali od države, da nam bo ona boljša mati, kot pa tujece. Toda dočakali smo prav nasprotno. Z osobjem bivše južne železnice se postopa prav po mačehovski. Do prvega januarja t. l. je bilo še vse po starem, toda s prvim so nam bile odvzete režijske vožnje z brzovlaki in za izplačanje predujmov se ne zmeni nikdo. To so vse one papirne obljube in garancije razelasa ministra Jankoviča.

Ako je država prevzela južno železnico v svojo upravo, tedaj ni prevzela samo pravice spravljati denar v svoje blagajne, ampak tudi dolžnosti do uslužbenstva, kateremu pritiče pred zakonom, vse ono bore malo, kar dobivajo ostali državni nameščenci. Nemo da bi se uslužbenstvu pokazala dobra volja uprave, se nikdo ne briga za materialno stran istih, puška se jih v nemar, zahteva pa od njih vse moč in ne da niti onega, kar bi morali dobili. Pravijo, da za južnoželezničarje ni denarja, ker v odobrenem kreditu 600 milijonov dinarjev za javne nameščence ni uvrščena postavka tudi za osobe južne železnice. Čudimo se temu, saj smo bili prevzeti že s 1. septembrom lanskega leta.

Vprašamo, ali smo bili prezreti namestoma, ker take kratkovidnosti vendar ne moremo pripisovati ne finančnemu in ne železniškemu ministru.

Naj pripadamo končno pod državno upravo ali pa smo še južni železničarji, zahtevamo, da se nam izplača predujem in naj ga izplača država ali južna železnica. Dolžnost odgovornih faktorjev je, da to čim prej uredi in izvrše, da bo končno prenehalo neznanje osoba in da se mu s krivičnim postopanjem brez primere ne kratki veselja do dela.

Mislimo, da se bodo pri prometni upravi našli trezni in resni možje. Južni železničarji stradamo in trpimo pod neznanostmi razmerami. Zahtevamo, da se končno poveljno reši izplačilo predujmov, ki nam pritičejo pred zakonom in ljudmi.

Politične beležke

+ Sokolska disciplina in starosta JSS. Naše uredništvo je dobilo z 12. t. m. datirano okrožnico »Starostva Jugoslovenskega Sokolskega Saveza« s prošnjo naj bi novine opuščale pisanje o sokolskih zadevah in sokolskih funkcijah v zvezi s politiko. Naši čitatelji vedo, da smo mi dolgo časa v interesu stvari puščali Sokolstvo izven političnih debat Radičevih in izjavljali po dr. Ravniharju smo bil ravno tako v interesu stvari primorani zavzeti drugo stališče. Prepričani smo se, da je Sokolstvo odločno samo napraviti v svojih vrstah red in zato smo zadnji čas zopet opustili vsako debato o sokolskih vprašanjih v zvezi z neznajnejši. Včeraj 14. t. m., torej dva dni potem, ko je Savez izdal zgornj omenjeni poziv na časopise, pa se je oglasil zopet sam starosta JSS in napisal v glasilo radikalne koalicije impertinenten člančič, s katerim na predrzen način vlačil Sokolstvo v politiko ter prezirno omalovažuje sklepe sokolskih društev. Dr. Ravnihar imenuje svoje politično slepmišljenje sokolsko. Mi smo že rekli, da je afera Ravnihar, v kolikor gre za njegovo izbačenje iz mesta staroste, notranja za-

deva Sokolstva. Dr. Ravnihar pisari in sitnari naprej, dokler ne skupi znova. Starosto voli glavna skupščina JSS, ki bo sodila, ali ima Ravnihar moralne in intelektualne sposobnosti za starosto. Mi mislimo, da jih nima, tako gotovo kakor Sokol ni pilpogače. Sokolskemu savezu na svetujemo, naj starosti, dokler je še starosta, naroči, naj ne izživa in ne piše v političnem organu političnih članov v koje vpleta Sokolstvo. Ako Savez zahteva od časopisa da naj upošteva njegova dolžnost naučiti discipline onega, ki danes žalibog še zavzema pozicijo prvega Sokola v naši državi.

+ Krava spomlad? »Politika« priobčuje pod tem naslovom uvodnik, v katerem pravi, da je na Bolgarskem vse pripravljeno, da takoj, ko skopni sneg, vpadajo tolpe v južno Srbijo in se tako postavi vprašanje te dežele na dnevi red. Bolgarsku se pripravljajo na vse načine: diplomatično in propagandistično, ob enem pa se dogovarja z arnavskimi voditelji. »Politika« je navzile vsem alarmantnim vestem prepričana, da stvar ni nevarna, ako bomo mi pripravljeni, ako ohranimo mir, hladno kri in zaupanje v sebe same, kar smo dovolj močni, ne samo za razbijte te nameravane avanture, temveč lahko tudi plačamo Bolgarom vse njihove dosežane grehe proti nam. Bolgarom lahko mirno in dostojanstveno poročemo: izvolite!

+ Bevskanje glasila radikalnega bloka. Glasilo ljubljanske radikalne kompanije včeraj naznanja »senzacionalno« vest, da so bili na zboru zaupnikov izvoljeni v izvrševalni odbor, ki šteje več sto članov tudi trije prištati SKS. Trenotno ne moremo ugotoviti, če odgovarja vest »Narodnega dnevnika« istini in če je tako, kakšni vplivi so delovali na to zadenev izjavo. Na zboru zaupnikov JDS so se določili kandidati za izvršilni odbor po predlogih krajevnih in okrajnih organizacij z izrečnim povdorkom, da morejo biti izvoljeni le organizirani člani JDS. Kaj za zadevo tiči, bomo že še ugotovili, radikalija pa naj se nikar ne veseli, če bi tudi od JDS »pridobila« tri ljudi. Baš njeno otročje pisanje o taki senzaciji, ki se lahko pripeti vsaki stranki, ki ima obsežno organizacijo, dokazuje, da so radikalni blokaši jako na koncu.

+ Nazareni! grmi ultraradikalni »Balkan« nad oficijelno radikalijo, ki je malodušna napram »tako nečuvni destruktivnosti kakor je snovanje opozicijskega bloka.« »Balkan« je namreč v ožjem radikalnem krogu bilo intimo po vedano na uho: »Radičevcem je treba verficirati mandate, ker enkrat jih je treba dovesti v skupščino, da ne bo še nadalje trpel naš ugled. Vrtoglavi Radič bo že oslepel demokrat, kar bo le nam v korist. Ravno to, pravi »Balkan«, kar nam je bilo zaupno povedano, priobčujemo mi javnosti, da dokazemo radikalno malodušnost. Nazareni! — pravi »Balkan« radikalom, ker si ne upajo pograbit puške! Zato pa »Balkan« dobro vihti svoj revolver!

+ Sprememba posesti. Pišejo nam: Pred nekaj dnevi ste poročali, da je prevzela »Zvezna tiskarna« Jadranske banke tudi glasilo narodno-socialnih prostankov. Poročilo ni popolno. Z mrtvim inventarjem je prevzel tudi glavni živi inventar NSS. Nekateri voditelji NSS so posajeni na »rožice«. Vprašanje je le kako dolgo bodo trajale »vzdrževalnice« za ljudi, ki malo, ali nič ne delajo, pa večjo na mesec najmanj 3000 Din.

+ Strašne skrbi ima radikalni konglomerat okoli »Narodnega dnevnika«. S kom drže slovenski demokrati? S kom drži »Jutro«. Ali z Davidovcem, ali s Pribečevcem? Po svoji uradni dolžnosti kot radikalni eksponenti gospodje seveda v nič dajajo g. Davidoviča, češ da je njegova akcija obsojena na smrt. Pač pa da pšenica raste za Pribečevca. Ker pa so topot slovenski demokrati baje zoper Pribečevca, bo zlo zanje. Tako razmišljajo tovariši pilpogače, ki pravi, da mora biti njegova stranka vselej na strani vlade. Kam pa pojdejo zdaj? Če prodere opozicijski blok, bo ministrski predsednik g. Davidovič, ki ga pa pilpogače ne marajo. Ako blok ne uspe, pride v ospredje Pribečevci, ki vsled tega že prihaja v milost pri »Narodnem dnevniku«. Gospoda, ki izdaja četverbarvni list, je lahko pomirjena: Slov. demokrati bodo podpirali tisto politiko, ki odgovarja demokratskemu programu. To pa čutimo, da v vseh slučajih zlo izgleda za one, ki so se kompromitirali z nepošteno zvezo zoper demokratke. Da bi vsaj odkrito barvo pokazali, bolje bi bilo zanje. A to frfotanje napol podnevu napol v mraku mora biti kaznovano.

+ Črtali so. Ko smo prišli SLS radi povišanja trošarine na vino, so hudo zavtilili. Opletali so se sem in tja. Prvi dan so na eni strani »Slovenca« tajili, na drugi pa odobraval povišanje in celo pisali, da vinogradnikom tudi nova trošarina ne more škodovati. Še predno smo mi klerikalne nakane razkrinkali, je bila pri velikem županu in pri finančnem delegatu deputacija vinogradnikov in gostilničarjev, ki je opozarjala na veliki gospodarski udarec, ki bo prizadel tako vinograde, kakor obrtnike, ako se namera SLS dvigniti trošarino na vino, ne prepreči »Slovenec« je nato čim dalje bolj energično tajil, da bi klerikalci hoteli zvišati trošarino na vino. Ker je nemogoče, da bi taka vest nastala v zraku, smo se sedaj še drugod avtentično informirali o stvari. Dognali smo, da je v sedanjem predlogu klerikalne večine na mestnem magistratu ostala postavka, da se zviša trošarina pri vinu v steklenicah na 10 Din. Črtali so pa določbo, da se povi-

ša trošarina tudi na navadno vino. Sedaj je jasno kako so nastale razlike v trditvah, jasno je pa tudi, da je zasluha vinogradnikov, gostilničarjev in zasluha našega lista, ako smo klerikalne nakane v kralj zadušili. Danes hite klerikalci zatrjevati, da so nedolžni, če bi jih pa mi pravočasno ne zalotili in ne razkrinkali, bi svojo namero gotovo izpeljali. V ostalem pa je tudi povišanje trošarine na 10 Din za vino v steklenicah v času najhujše vinske krize dejanje, ki kaže, da klerikalci nimajo za gospodarske potrebe ljudstva prav nobenega smisla in tudi nobenega srca. V času, ko stoji vinograd pred opustitvijo so se zastopniki SLS v ljubljanskem občinskem svetu odločili, da prizadejajo slovenskemu vinogradniku še zadnji sunek.

+ Nova odkritja iz SLS. »Slovenec« se sramuje Markovega protokola, ki nam je prinesel kuluk, davke in takse ter koruptni režim. Podpisal sta ga dr. Brejc in Smodej. Danes trdi klerikalno glasilo, da ta protokol ni bil sporazum, ampak le »predspozoraz«. Torej pogodba je le bila, ki pa je bila tako narejena, da so klerikalci svoj delež dali, dobili pa niso nič. Blamaža se priznava in tudi to je napredek. V ostalem naj »Slovenec« svoje bralce kar tolaji naprej. Če Marinkovičev program imenuje avtonomistični, blagor njemu in nam. Kar je Marinkovič predložil, je vse čitati v volilnem programu JDS l. 1920. v »Jutru«. Ako se temu pravi avtonomija in celo »zakonodajna avtonomija«, nam tudi prav. Njim ime, nam vsebina, pa je vse v redu.

Po svetu

— Francija in Italija. Kakor poroča »Berliner Tageblatt« iz Rima, se govori v tamkajšnjih političnih krogih o novi zunanje politični inicijativi Mussolinija. Akcija gre za rešitev še vedno med Francijo in Italijo visočih vprašanj v Tunisu, kjer skuša Francija pretežno italijansko prebivalstvo nacionalizirati. Kakor dokazuje — očitno od francoskega poslanstva informirani — »Giornale d'Italia«, izgleda, da bi bili danes v Parizu pripravljeni ugoditi Italiji v vprašanju Tunisa. O medsebojnih pogajanjih se čuva najstrožja tajnost.

— Nemško — ameriška trgovinska pogodba. Berlinski listi objavljajo poluradno vest: Dospelo je semkaj bešedilo nemško — ameriške trgovinske pogodbe, podpisane dne 8. decembra m. l. v Washingtonu po nemškem poslaniku Wiedfeldu in državnem tajniku Hughesu. Pogodba je bila sklenjena za deset let in se mora odpovedati eno leto pred dospelostjo. Pogodba temelji na recipročnosti in klavzuli o prednostni državi. Obe stranki se zavezuje, da si boste prizadevali upostaviti normalne trgovinske odnošaje.

— Konferenca baltičskih držav. Zunanji minist. Letse, Estonce, Finske dospelo 15. februarja v Varšavo, da se udeležijo konference baltičskih držav, na katerem se bo razpravljalo tudi o priznanju svetjske vlade.

— Rusko — rumunska pogajanja. Prški listi poročajo iz Bukarešte dne 13. februarja: Rumunska vlada sestavlja v zadnjih časih delegacijo za konferenco z Rusijo, ki se bo vršila na Dunaju. Kot vodja te delegacije se poleg Diamandija imenuje minister za Besarabijo Inkulez, ki je svoj čas že v Varšavi vodil pogajanja z Rusijo.

— D'Annunzijeve sin aretirani. Iz Rima objavljajo 13. febr.: V zvezi z nesrečo pri izdelovanju filma Quo vadis, ko je lovinja raztrgala filmskega igralca, so bili trije ravnatelji aretirani. Preiskava je dogajala, da je kriva nesreče slaba organizacija. Eden aretiranih ravnateljev je sin Gabriella d'Annunzia.

— Rumunska kraljica v Napolju. Rumunska kraljica Marija je odpotovala iz Rima v Napolj. Na postaji so jo sprejeli njen sin princ Nikolaj, ki je dospel iz Malte na krovu angleške križarke »Byron«, grška princesinja Irena ter rumunski konzul in vicekonzul. Kraljica se je nastanila v hotelu »Excelsior«, kjer biva tudi bivša grška kraljica Sofija.

— Revolucija v Hondurasu. Angleški listi poročajo iz San Diega v Kaliforniji, da je amerikanška križarka »Milwaukee« po nalogu iz Washingtona odpelala v Amapali v Hondurasu (v centralni Ameriki) v svrhu zaštite tamonjnih amerikanekih državljanov, ker je v Honduraski republiki izbruhnila revolucija.

— Volilna reforma v Nemčiji. Predložili smo že, da ne nima vlada izdelala zakonski načrt, s katerim se zmanjša število poslancev nemškega državnega zbora (46 na 399). Načrt pa vsebuje tudi važne spremembe volilnega reda. Ključnega dani nemcu parlamentu poveljstveno slike kakor jo ima danes. Temeljna misel reforme je, da je treba diti volivcem večji vpliv na izbiro poslancev, kakor ga imajo danes pri čistem poročnem sistemu in volitvah po kandidatskih listah. Zato predvideva načrt več volitev, ki spominja v gotovih volitvah na naš volilni red. Vztraja sicer na proporec, uvaža pa veliko število volilnih okrajev, tako da odpadeta na vsak okraj le po dva poslance. Kandidati, ki dobi v svojem okraju količnik, je izvoljen ne glede na to, koliko glasov je dobila njegova stranka in na katerem mestu stoji na strankini listi. Na ta način neododani mandati se razdelijo najprej po proporec v volilnem okrožju, ki obsega 6 do 13 okrajev, potem pa še drugi državni skrutiniji, kjer se upošteva glasovni, ki so jih dobila stranke v volilnih okrajih.

Pokolj separatistov v Porenju

KRVAVI SPOPADI V PALACIJ. — DIVJANJE NACIONALISTOV. — SEPARATISTI NA UMIKU.

Macedonalova izjava v angleški spodnji zbornici o nevdržnih razmerah v Palaciji in o bližajočem se sporazumu med Francijo in Anglijo v tem vprašanju je našla še isti večer v Porenju mogočen odmev. Na več krajih je namreč prišlo do krvavih spopadov med separatisti in nacionalisti, ki so se zlasti v Pirmasensu razvili v torek v strašen pokolj tamkaj gospodujočih separatistov. Že v zgodnjih jutranjih urah so se zbrale v mestu velike množice ljudstva, ki so čakale, da izide zopet »Pirmasenser Zeitung«, ki je morala za časa separatistične vlade prenehati izhajati. Posebna deputacija je zahtevala od separatističnega okrajnega komisarja, da morajo separatisti takoj zapustiti mesto; ko pa je komisar to odklonil, je prodrla velika množica demonstrantov pred uradno okrajno poslopje, iz katerega so pričeli separatisti streljati in metati ročne granate. Osem nacionalistov je občežalo ranjenih na cesti. To je množico tako razburilo, da je naskočila vladno poslopje, v katerem je bilo zavarikadiranih 40 separatistov pod vodstvom vladnega komisarja Schwaaba. Kljub težkim izgubam so napadatelji nadaljevali obleganje vladnega poslopja ter poskušali prvotno s pomočjo brizgal požar in brambe prisiliti separatiste h kapitulaciji. Ko pa se jim to ni posrečilo so zažgali poslopje z bencinom. Ko je bil spodnji del poslopja že v plamenu, so separatisti ustavili streljanje in prosili

za milost. Bil jim je sicer dovoljen izhod, toda razjarjena množica je skoro vse pobila. Vladni komisar Schwaab in njegov adjutant kakor več drugih znanih separatistov je bilo umorjenih. (Dvseh 40 separatistov, ki so živi zapustili poslopje, se jih je le malo rešilo. Na obeh straneh je bilo okoli 50 mrtvih, med temi 21 nacionalistov. Strašnemu pokolju so napravile konec šele francoske čete, ki so izpraznile ceste in tge Pozno zvečer je bilo proglašeno v mestu obsedno stanje.

Tudi v Kaiserslauternu je prišlo v sredo dopoldne do težkih bojov med separatisti in prebivalstvom, ki je snelo separatistične zastave z mestne in pa vladne hiše. Pred vladnim poslopjem je prišlo do streljanja in je padel en nacionalist. Končno so se separatisti umaknili proti severu.

Boji v mestu Pirmasensu so bili nekaj signal za ostala mesta Palacije, da je napočil čas za obračun s separatisti. Že danes je skoro gotovo, da povsodi zmagaajo nacionalisti. Strahoviti dogodki v Pirmasensu so namreč na separatiste v drugih mestih vplivali tako močno da so ponekod brez odpora izročili oblast, tako v Zweibrücknu in Waldohoru. Njihov odhod se pričakuje vsak trenotek tudi iz mesta Landau. Francozi so zasedli vse mostove čez Ren, da preprečijo dotok novega prebivalstva v Pfalz.

Ex-lex v Ljubljani

Od novega leta sem, ko je potekla lantska proračunska doba občine ljubljanske, smo v stanju ex-lex. Nov proračun ni še sprejet in z njim ne predloži, kako naj se z davčninami pokrije deficit. Jasno je, da je pobiranje vseh vrst davčin brez zakonito predpisane postopka o sklepanju odnosno o odobrenju nedopustno.

Res je, da občinski svet pozneje lahko sklene, da se dotične davčnine pobere za nazaj, a danes se še nič ne ve, ali in kako bo to.

To velja v enaki meri za doklade k direktnim davkom in k užitnim, kakor glede samostojnih naklad in davčin. Smo v stanju »izven zakona« in vsako se lahko upre občinskim davčninam vseh vrst.

To stanje je nastalo, ker se župan in njegovi koalicijski še ni posrečilo zagotoviti večine v snižu 57 in 81 obč. reda t. j. navzočnosti najmanj dveh tretin vseh članov občinskega sveta. Vrhu tega župan, ako se ta kvalificirana prisotnost doseže, najbrž nima večine za svoje predloge.

Za sklepanje je treba, da je prisotnih najmanj 33 obč. svetnikov, teh pa klerikalci in Peričevi socialisti nimajo. Oni razpolagajo na papirju s 26 glasovi z županom vred. Vrhu tega g. Čelešnik ni več veljaven občinski svetnik, ker notorično pliva (izven Ljubljane) v Mostah in se to ne da obiti z otročjimi zvijačami.

Sedanja situacija je nastala vsled razkola med komunisti in ostalo koalicijo. Zda se vidi, zakaj je novi volilni zakon dal relativni večini izredno število mandatov. A ta intencija zakonodajca se ne da izkrati s sklepanjem koalici. ki drže

le za volitve, ne pa za trajno vstvarjanje sodelovanja.

Za občinski svetom ljubljanskim razen dr. Periča in klerikalcev nihče ne bo žaloval. Komuniste je cela koalicija, mesto da jih je okrepila, notranje tako razkrojila in oslabila, da morajo hiteti ven iz objema SLS, ki je smrtonosen. Profit od koalicije so imeli edino klerikalci. Tudi socialisti so imeli od nje veliko škodo. Konsolidacija socialističnih skupin je žnja bila zadržana morda za leta. Ljubljanski »ministerijalizem« je socialiste bolj oslabil nego beograjski.

Zato pa ni čuda, da je edino SLS krčvito na delu, da reši svojo umetno moč na magistratu. Zabavno je gledati, kako letajo okrog in obetajo nebesa, samo da bi dosegli za proračun potrebno večino. To je posebno na sru veličinam h la Pirc in Stanovnik, ki z razpustom občinskega sveta padejo nazaj v zaslužni svoj nič. Ne smemo prikriti, da je med podeželskimi pristajši SLS njih mnogo, ki trdijo, da je vladanje na ljubljanskem magistratu klerikalcem več škodovalo nego koristilo. Gospoda se je izkazala nesposobno, da vodi avtonomijo.

Ako bi nam bilo merodajno samo strankarsko stališče, mi bi delali na to, da magistratno gospodarstvo SLS traja še nekaj časa naprej. Proračun, ki ga SLS predlaga, je pasiven vrhutega pa še navidezen. Proračunski primanjkljaj znaša 9 in pol milijona dinarjev samo pri mestnem zakladu t. j. skoro 800 kron na glavo prebivalca. Kje pa so še dajatve na druge pasivne proračune. Danes je Ljubljana najbolj obdavčeno mesto v Jugoslaviji. Če govorimo le o tem primanjkljatu, je že danes gotovo, da je njeza

Naši kraji in ljudje

Verski prestopi v Zagrebu

Dočim so prestopi iz ene konfesije v drugo bili pred prevratom v Zagrebu le redki, izkazuje pregledi zadnjih let posebno lanskega leta znaten porast slučajev, kar posebno ilustrira duševno razgibanost zagrebskega prebivalstva po svetovni vojni. Pred prevratom je bilo prestopov povprečno v letu kvečjemu 27, v l. 1918. pa že 53, in sicer večji del iz izraelitske v katoliško cerkev. Leta 1919. je številno število naraslo na 138, se v l. 1920. pomnožilo na 160, a v l. 1921. in 1922. zopet znašalo po 127. — Obenem s porastom prestopov v pravoslavlje so rasti tudi prestopi v protestantizem.

Tokom lanskega leta je bilo zagrebskemu mestnemu poglavarstvu prijavi-
ljenih 123 verskih prestopov. Od teh jih je 76 izstopilo iz katoliške cerkve, 33 v evangelijsko, 33 v pravoslavno in 8 v židovsko. Židovska cerkev je izgubila 25 vernikov, ki jih je 20 vstopilo v katoliško, 3 v pravoslavno in 2 v evangelijsko vero. Iz protestantizma je prešlo le troje vernikov v katoliško cerkev. Poleg tega je katoliška cerkev krstila 1 mohamedanec in 1 brezverec, še 1 brezverec pa je vstopil v pravoslavlje.

Prirastek napram izgubi je torej lede-
deči: katoliška konfesija dobi 38, izgubi 76, pravoslavna 37: 16, evangelijska 40: 3 in židovska 8: 25. Izgubila je katoliška 38 in židovska 17, narasla pa je evangelijska za 37 in pravoslavna za 21 vernikov.

Lov na divje race v Makedoniji

Skoplje, začetkom februarja.

Mraz vsako leto napoti severno vodo-
perj na jug. Za početkom novembra se selijo cele jate najrazličnejših vodnih ptic na obal Egejskega morja v močvirja. In reke Makedonije. Novembrske noči so polne vika in kri-
ka letčih gosi in šestokrat se dogodi, da utrjene goske vpadajo v Vardar, kar v sredini mesta Skoplja; bodisi v noči, bodisi pri belem dnevu. Jata div-
jih gosi v Vardaru, prav v mestu, za Skopljance ni redka prikazen. Okolica prestolnice Cara Dušana je pa ipak v smeri proti Kumanovem in Katlanov-
em močvirju in pravi eldorado za raznovrstne race, kibece, kozice, čaple itd.

Lovcev v Skoplju ne manjka. Dano
priložnost dobro izkoriščajo. Na vseh krajih in mestih preže na severne gos-
te. Najboljši lovci na race pa so ma-
kedonski Turki. Turčin lovci si pre-
krbijo že ob valitvi jajca »velike divje
race« in jih podložijo domači kokoši, da
jih izleže. Divje race mu doma lejo
doraslo in doraslim pristrže peruti
ter jih napravi nesposobne za beg.
Skrbno jih čuva, saj stane danes vdo-
mačena divja rasa — vabnik — 500
Din; do prave sezone račjeja
lova. Vdomačene divje race se uporabi-
ljajo kot »mamci« vabniki in so za lov
v kolibi neobhodno potrebne.

Ob početku jeseni napravi račji lo-
vec na zloženem kraju ob močvirju ali
reki, kjer je največ izgleda, da bodo
vpadale race, kolibo za prežo. Tik
obali skopje v zemljo polruga meter
globoko, dva metra dolgo in polruga
meter široko luknjo. Plast zemlje, lo-
žečo ob vodi, predre z odprtinami,
primerne za opazovanje in streljanje.
Navadno napravi štiri do šest odrtin,
in sicer tako, da primerno obvlada iz
kolibe del vode, ki je najbolj ugoden
za vpad divjih rac. Luknjo pokrije z
počrnimi deskami in pusti samo ožek
rthod z malimi vrataci. Na deske na-
ruje poska ali jih pokrije z ruševjem
ter tako primerno maskira kolibo. V

kolibi samji si namesti slame ali odejo
in pokrije tudi notranje stene, da za-
vrača mraz. V kolibi je prostora za
dva do tri lovec, ki ležeče ali čepeči
izvršujejo prežo.

Pojavili so se račji gosti iz severa.
Po skupljanskih ulicah hite lovci s
puškami in »mamci« in nahrbtniki. Vsakdo ima nekaj, bodisi ob Vardaru
ali ajvatovskem močvirju, pripravljeno
kolibo. Pričešni na lice mesta vza-
me mamce iz nahrbtnika ali reče, na-
vadno štiri — dve samci. Na samca,
priveže jih na dva metra dolge vrvice,
obtežene z opeko. Opeko spusti na
bolj plitvem kraju v vodo, race pa
plavajo, v kolikor jim pač dopušča vr-
vica, na kraji, določeno za lov, pred
kolibo. Mamci čutijo letajo svobodno
sestra in počnejo vabiti. Race jih ona-
ziijo in se vsedejo v njihovo društvo,
mисле, da so to enaki prosti popotni-
ki, ki so si zbrali ugoden kraj za
odpoitek. Iz kolibe prične streljanje
in marsikatera rasa plača z življenjem
človeško prevaro.

Ob dobrem poletu je uspeh zelo lu-
ber in opazil sem lovec, vračajoče se
s plenom do 30 rac. Lov v kolibi se
izvršuje celo zimo podnevi in ob luni-
nem svitu. Za lovca, ki ne pozna pre-
že v kolibi, je početkom zanimiv, s časom
postane dolgočasen. Slovenski
lovci smo navajeni na zalaz ob obra-
ščenem potoku ali reki. Makedonci lo-
vijo v kolibah, ker imajo makedonske
reke malo obraščene obali.

Pojavl sem ta lov, da se tudi slo-
venski lovci, čitatelji »Jutra«, nekoli-
ko seznanijo z lovskimi prilikami juž-
nih bratov. Kappus.

Amerikanska zakonska pogodba v Zagrebu

Zagrebski listi poročajo:

Te dni sta pri nekem zagrebskem
odvetniku mož in žena, novoročen-
ca, podpisala zakonski dogovor, ki
zelo spominja na pogodbo med sode-
nimi zakonci v Ameriki. Ker je to
najbrže prvi dogovor ter vrste v naših
krajih, objavljamo njegov tekst, ki bo
gotovo zanimaj čitatelja.

1.) Jaz (soprog) se obvezujem, da
od danes naprej ne obiščem nobenega
lokala, kavarne, bara in varijeteja, iz-
vzemši gledališče in kino, brez svoje-
ga moža. Tudi gledališče in kino ho-
čem obiskovati samo z možem ali z
gospem, ki jih pozna on in jaz.

2.) Ne bom ugovarjala temu, če bo
moj mož na svojih trgovskih potova-
njih, ki zahtevajo različnih naporov,
potoval sam.

3.) Dvakrat mesečno sme moj mož
izostati z doma do pol 5. jutraj. Za
to uslugo se pa obvezuje, da ne pojde
na noben ples in na nobeno reduto
brez mene.

4.) Ako bi moj mož brez mojega do-
voljenja izostal z doma tretjič v mes-
cu, mi mora plačati tisoč dinarjev
globe.

5.) V slučaju možne odsotnosti mi
je njegov avtomobil dnevno dve uri
na razpolago.

6.) Če je moj mož zvečer zaposlen
s trgovskimi konferencami, ki se vrše
samo v uradu, sme izostati do pol 11.
ure zvečer. Ako v izrednih slučajih
prekorači ta čas, izgubi 6. točka svo-
je veljavo.

7.) Jaz (soprog) se obvezujem, da
vzamem ženo s seboj na vsa svoja tr-
govska potovanja in da zlasti ne poj-
dem brez nje na Dunaj, v Budimpešto,
Pariz, Curih in London.

Pogodbo sta podpisala mož in žena,
odvetnik in priče.

Tako so se tudi Zagrebčani poame-
rikaniili — na papirju.

Dva samomora.

V Subotici sta izvršila te dni dva mo-
ža samomor. Prvi, Evgen Aranji, inspek-
tor direkcije državnih železnic, radi po-
neverbe. Bil je šef kontrole izplačil in je
svojo službo uredil tako, da je »izplače-
val« razne vpokoje, ki so že zdavnaj
mrtili. Njihove pokojnine je jemal sam
in ko se je za to doznalo, si je pogol-
tel kroglo v glavo. Drugi samomorilec je pe-
hotni podporočnik Milutin Spasojević,
vs. m. sin. »Človek, ki se je« strelil
radi »srečne« ljubezni. Prišel in pošten
oficer splošno priljubljen, pa se gre usre-
til radi nesrečne ljubezni! Ne, ta ni prav
storil.

Opozorjamo
da izdeluje odsej
v lastnih atelijih
in po meri le
usnjene obleke
konfekcijska industrija
Drago Schwab, Ljubljana

Umor ženske v Zagrebu.

Amalija Pisičić, stara 27 let, se je ne-
davno ločila od svojega moža Matija Pi-
sačića. In začela skupno življenje v svo-
jim novim izvoljencem Ivanom Bogovićem,
24letnim ključavničarskim pomočni-
kom. Najela sta skupno stanovanje na
Laščinski cesti v zagrebskem predmest-
ju. Izprva jima je seveda šlo po volji,
končno pa se je Bogović naveličal nepo-
polnih zakonskih sladkosti. Začeli so se
med njima dnevno množiti prepiri, dok-
ler Bogović ni sklenil, da se iznebi svoje
priležnice s tem, da jo pošlje na oni svet.
Popolnoma premišljeno je svoj krvavi čin
izvršil v sredo zvečer. Ko je Amalija ku-
hala večerjo, je Bogović hladnokrvno po-
tegnil revolver in jo ustrelil v trebuh.
Amalija je radi notranje izkrevavitve kma-
lu izdihnila. Na takojšnjo prijavo sosedov
je policija čez pol ure prišla zločinca,
ki je po kratkem zamotavanju priznal
svojo krivdo, ne pa okolnosti in podrobnosti
svojega brezvestnega čina.

Per aspera...

Beograjski policiji primanjkuje kvalifi-
ciranih uradnikov. Zato je notranji mi-
nister Vujičić izdal na »intelektualce«, to
se pravi na juriste beograjske univerze
apel, da se prijavijo v službo na policiji.
Apel po poročilih beograjskih novin ni
našel pričakovane odziva, to pa iz po-
vsem enostavnega razloga, ker beograjska
omladina ne more preboleti lanske
policijske atake, ki je brezobzirno raz-
gnala omladinsko javno skupščino pred
hotelom »Slavijo«. Nekaj akademikov je
bilo takrat znatno poškodovanih, še več
pa aretiranih. Zato beograjske novine
opozarjajo notranjega ministra, da bi bil
moral svoj poziv »intelektualcem« pod-
krepiti z nekaterimi dobrimi izlegli: Tudi
Pašić je bil svoje dni kot mlad mož za-
prt, danes pa je vendar najčistiljši
državnik. Obraten slučaj, da zapor ne
vede do ministrskega stola pač pa z mi-
nistrskega stola v zapor, ta slučaj je ho-
tel opozicija ukreniti z Lazo Markovićem,
toda il ni uspelo. Ostane torej staro
pravilo: iz zapora do oblasti, per aspera
ad astra, zato novinstvo priporoča aka-
demikom, da se vseeno prijavijo v poli-
cijsko službo.

Trgovsko sodišče v konkurzu.

Nonsens! Toda polradikalne »Beograjske
Novosti« beležijo tako-le: V beograjskem
trgovskem sodišču je redukcija povzročila
velik kaos, ker je zadel pretežno le
sposobne uradnike, nekateri bivši
»zvaniki«, po redukciji degradirani v
vrsto »dnevničarjev«, pa so sami zapu-
stili službo. Ker je število potrebnega
osobja tako padlo pod minimum, je bilo
v službo sprejetih nekaj novih praktikantov,
ki jih je treba šele uvesti v poslovanje.
Vsa administracija pa znenkrat leži
na hrbtu onih par sposobnih uradnikov,

ki so še ostali. In tajnik sodišča je obu-
pan: radi denarne krize se množijo kon-
kurzi, on pa ne vé, kje bi zagrabil. Na-
stopil je čad, da se tudi beograjsko tr-
govsko sodišče blizu »konkurzu«, reduk-
cija ga je spravila na kant. Toda zdi se
pri tem, da se beograjski odvetniki, ki
ravno radi denarne krize dobro zasluži-
jo, čutiljo bolj »reducirane«, kakor stvar-
ne reducirani uradniki. Da bi se konkurz-
ne zadeve reševale redno in čim hitreje,
so odvetniki sklenili, da sami plačajo re-
ducirane uradnike, ker so izračunali, da
jim pride še vseeno vredneje, ko pa da
se številne njihove pravde zavlečejo v
brezkončnost... Država menda nima nič
proti tem angažmanom. In vendar ni tež-
ko presoditi, da privatno nameščen dr-
žavni uradniki odvetnikov ne bodo sma-
trali za stranke v pravdi, temveč za svoje
krušne očete.

Jugoslovenska docentka vseučilišča.

Minulo jesen je bila gđ. dr. Ksenija Ata-
nasijević imenovana kot prva docentka
na filozofski fakulteti beograjske univer-
ze. Gđ. dr. Atanasijević je stara 29 let.
Študirala je v Beogradu in Zenovi ter je
leta 1920. položila izpit iz čisto filozofske
skupine in iz skupine klasičnih jezikov.
Leta 1922. je napravila doktorat. Med-
tem je študirala še na pariski Sorbonni.
Tudi Jugoslovenke so torej dospete tako
daleč, da jim niso odprta vrata samo os-
novnih in srednjih šol, nego imajo pri-
stop na vseučiliški kateder — seveda
ako imajo predpisane študije in še kaj
več.

Dopisi

VIČ. Dramatični odsek Sokola je nu-
dil v nedeljo dne 10. februarja svojim
obiskovalcem krasen užitek. Upozorila
se je drama »Simona« po Champolovem
romanu, ki je popolnoma uspela in bila
zlasti proti koncu zelo učinkovita. Le
v prvem aktu se je opazila mala nesig-
urnost igralcev, ki pa se je s časom
izgubila. Režija br. Borštinka, ki se je
pokazal posebno spretnega v inscenaciji
z zastori, je bila prvovrstna. Ugajala je
posebno zadnja scena na sodišču. Zal,
da razsvetljava ne odgovarja vsem po-
trebam. Priporočali pa bi na stojšču naj-
strožje nadzorstvo, da se odpravi nered,
ki moti ne samo igralce, ampak tudi
ostale obiskovalce predstav.

KRANJ. V soboto dne 16. februarja
se vrši v Kranju velik trgovski ples v
novodograjeni dvorani Narodnega doma.
Sodeluje polnoštevni salonski orkester
Sokola I. Ljubljana. Na sporedu vsi mo-
derni plesi letošnje sezone. Čisti dobiček
je namenjen Narodnemu domu v Kranju.
Apeliramo na vse ljubitelje plesa, osobi-
to na trgovske kroge, da prireditve ne
zamude. — Odbor.

TRZIC. Kot že javljeno, priredi trži-
ška podružnica SPD dne 16. febr. velik
planinski direndaj v prostornih dvoranih
predilnice. Po obsežnih predpripravih so-
diti, bo ta prireditev ena najbolj animi-
ranih te sezone. Okrasitev dvoran je v
veščih rokah g. arh. Džura, čigar ime
jamči za popoln uspeh. Aranžma pester-
ga sporeda je prevzel znani veščak gosp.
Paternost. Za smeh in zabavo je preskrbi-
ljeno. Iz spornih krogov se že obeta
velika udeležba kaj so snežne razmere
za smučo in sanke prvovrstne. Ker je
čisti dobiček namenjen zgradbi nove pla-
ninske koče, vabi odbor še enkrat vse
prijatelje planin na čim večjo udeležbo.

RADOVLJICA. Sokolsko gledališče v
Radovljici uprizori v nedeljo dne 17. fe-
bruarja ob pol 4. uri popoldne tretjič in
zadnjič komedijo s petjem in plesom
»Veseli dan« ali »Matček se ženi«.

KOROŠKA BELA. Dne 27. januarja
je bil izvoljen za župana pristav social-
no-demokratske stranke, od svetovalec
pa je šest socialistnih demokratov in dva
od združenih naprednjakov, a niti eden
klerikalce. Porazeni klerikalci so izven
sebo. Po volitvi je župnik očital social-
nim demokratom, da se vežejo s kapita-
listi, a dobil je kratek odgovor: To ste
vi! Od odbornikov združenih naprednih

organizacij ni nihče kapitalist, ampak ti-
vijo vsi od bornega zaslužka, ki jim ga
daje tukajšnja tovarna ali pa država.
Da si pomirijo živce, so oddali klerikalni
tigrri po volitvi v bližnj gostilno in svo-
jo pogrebščino zalivali z alkoholom celo
popoldne. V vinskem navdušenju so kle-
rikalni generali zabavljali seveda čez
svoje nasprotnike prekinprek. Pred dav-
nim časom so bile občinske volitve raz-
veljavljene, ker so imeli večino komu-
nisti. Takrat klerikalcem ni bilo po go-
du, da bi vlada imenovala komisarja, se-
da, da bi delajo na vsi pretege, da bi pri-
šlo do tega in pravilo, da jim je ljubeše,
da plača občina komisarju 10 tisoč kron,
kakor pa županu bore pare. Njim pač
nikdar ni šlo za blagor občine, ampak
samo za koristi SLS. Sicer pa kličemo
klerikalce: Kot župane in svetovalec
vas že poznamo, pokazite sedaj, kaj zna-
te v opoziciji!

NOVO MESTO. Razmere v meščanski
šoli v vasi Smihel, kjer poučujejo redov-
nice, so v zadnjem času vse prej kakor
vzorne. Znani bi povedati marsikaj, ka-
ko pred prikaznijo zlatega malika odpo-
vedo najstrožja pravila, a za enkrat apo-
liramo na zavedno meščansko javnost, da
se pobriga, da mladina ne bo primorana
podpirati strankarski vaščanske šole.
Tiranija v zavodu mora biti v resnici
neznosna, kajti marsikatera gojenka iz
mestja se skoraj vsako jutro z jokom po-
da v šolo. V Novem mestu so otvorili
trgovsko šolo, ali bi ne bilo mogoče, da
ji sledi tudi meščanska šola.

PTUJ. Redni letni občni zbor obeli
podružnice CMD je kot namestnik zadržal
nega g. dr. Jurtele otvoril tajnik g. dr.
Tone Gosak, ki je podal splošen pregled
dela v preteklem letu. Sledil je pozdrav
predsednice ženske podružnice g. dr.
Horvatove, poročilo tajnice g. dr. Go-
skove, blagajnika g. Ljudevita Sagadi-
na in blagajničarke g. Jeršetove. Podruž-
nica je poslala osrednjemu vodstvu v
Ljubljano 30.000 K, med domačo šolo
razdelila za bolnišnice in šolske potreb-
ščine 22.000 K in ima še malenkost za
najboljšo silo. Na predlog g. dr. Horva-
tove se je določil 8. september vsakega
leta kot dan oficijelne prireditve domačih
podružnic v prid ciljem družbe. G. ravnatelj
dr. Komljanec je izvajal, da bi se
razna številna narodna društva združila
pri prireditvah ter razbremenila zlasti
javne nameščenca prevelikih narodnih
lavkov, katerih ti ne zmorejo več. Ga.
dr. Horvatova se je zahvalila tajnici g.
dr. Goskovi ter blagajničarkama gđ.
Čučkovi in gđ. Jeršetovi za vzorno po-
dajanje. G. nadučitelj Jamšek je podal
zanimivo poročilo o sejah osrednjega
vodstva v Ljubljani. Izvoljena sta bila
v zaklikom prejšnja odbora s tem, da so
te v mosko podružnico pritegnili še ge-
nadučitelja Jamšek in Praprotnik ter
bančni uradnik g. Vidmar.

SREDIŠČE. Na povabilo središkega
Sokola gostuje dne 17. febr. dramatično
društvo iz Ptuj v Središču in uprizori
ob 7. uri zvečer v Sokolskem domu dra-
mo v 3 dejanjih »Golgota«. Opozorjamo
na to prireditev naše občinstvo. Nudi
se nam bo krasen užitek; z lepo udelež-
bo namivo poročilo o sejah osrednjega
vodstva v Ljubljani. Izvoljena sta bila
v zaklikom prejšnja odbora s tem, da so
te v mosko podružnico pritegnili še ge-
nadučitelja Jamšek in Praprotnik ter
bančni uradnik g. Vidmar.

SLATINA - RADENCI. Zadnji dopis
o paroki g. Hoehna s hčerko tovarnar-
ja Wietchnigga izpopolnjujemo v toli-
ko, da je poročne obrede izvršil duhov-
nik v slovenskem jeziku, česar pa ženin
gotovo ni razumel. Pozneje je bilo seve-
da vse nemaki. Toliko, da se ne dela
»proučena krivica«.

**Zbirajte in darujte,
da zgradimo
Sokolski dom
na Taboru!**

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Petek, 15.: »Nju«, gostovanje gospe So-
tinske. Izv.
Sobota, 16.: »Beneški trgovci«. D.
Nedelja, 17. ob 15.: »Danes bomo tiči«.
Izv. Ob 20.: »Tri maske«, Smočne pre-
cljoze, »Priljudni komisar«. Izv.
Ponedeljek, 18.: »Hamlet«. E.

Ljubljanska opera.

Petek, 15.: »Mignon«. F.
Sobota, 16.: »Faust«. Izv.
Nedelja, 17.: »Madame Butterfly«. Izv.

Mariiborsko gledališče.

Sobota, 16.: »Mogočni prstan«. Premije-
ra. Izv.
Nedelja, 17. ob 15.: »Mogočni prstan«.
Izv. Ob 20.: »Traviata«. Izv.

Celjsko mestno gledališče.

Petek, 15.: »Revček Andrejček«. A.

Ljubljanska opera. Danes gostuje v
»Mignon« kot Filina ga. Wesel-Polla iz
Zagreba.

Dvajsetletnica basista g. Zatheya se
bo, kakor smo že javili, praznovala v
Ljubljanski operi jutri, soboto. Jubilant
zastopi v »Faustu«, kjer bo pel vlogo

Meftista, ki spada med njegove najboljše
kreacije.

Drugo gostovanje zagrebskega baleta
v ljubljanski operi. Da ustreže splošni
želji občinstva priredi uprava Narodnega
gledališča v nedeljo dne 17. t. m. ob pol
8. uri zvečer drugo in zadnje gostovanje
zagrebskega baleta z Margaretto in Maks
Fromanom na čelu. Spored je nadvse za-
nimiv in po veliki večini sestavljen iz
popolnoma novih točk. Sedeži za ta večer
so v preprodaji od danes naprej pri
dnevni blaginji in opernem gledališču.
Natančnejši spored se priobči pozneje.

Med revijami

Kot nadaljevanje in zaključek Branko-
vega kola je zagrebska »NOVA EVRO-
PA« izdala 4. letošnji številko pod naslo-
vom »Branko Radičević«. Uredništvo je
zbralo 11 literarno-zgodovinsko gradivo v
obliki razprav in člankov. Liza Popović
podača karakteristiko o »Karlovackem
Branku«, prola Ruvarac obdeluje »Jednu
generacijo karlovackih djaka«, Branko
Lazarević piše o lirskem elementu v
Branku. Vasa Stajčić odpira »Još jedan
pogled u Brankovo pesniško radionico«,
dok. Tib. Ostojić prispeva »Berbansko ko-

lo u Dječkom rastanku«. Vukčević piše
o »Jednom socialnem protestu iz g. 1847«.
Vlad. R. Djordjević poroča o »O pevanju i
kompozicijama Brankovih pesama«, prola
J. Jeremić pa pojasnjuje »Kako je po-
krenuto Brankovo kolo«. Številka ima dve
izredni prilogi: Brankovo sliko in faksi-
mile njegovega rokopisa.

»JUGOSLAVENSKA NJIVA« prinaša
na čelu razpravo »Rusija in Evropa« iz
peresa dr. Milana Preloga. Sledi Mihaj-
lovičev »Život mravi«, Alfierovičev »Sa-
moubistvo«, Skokova razprava o Manzo-
nju B. Truhelka: Astronomski rad. M.
Listek obsega članke ter zapiske o umel-
nosti, znanosti, politici, prosveti, teljton
in beležke.

»SAVREMENIK« je izdal za november
in december prošlega leta skupno šte-
vilko. Vsebinsko mu je sledeča: Dragan Bu-
blić: Vladimir Nazor; Vl. Nazor; Bele no-
či. Todor Manojlović: Pjesme. Nikola Po-
lić: Snijeg. A. Wenzelides: Dinko Šimu-
nović. Miroslav Krleža: Vražji otok. L.
Zimbrek: O lirici i umjetniškom stvar-
anju B. Truhelka: Astronomski rad. M.
Begović: Prevozi iz novije talijanske lir-
ike. VI. Lunaček: Bilanac hrvatske mo-
derne. Številko zaključuje neznatno, da je
dosedanji »Savremenik« urednik Bego-
vić odstopil. Radi velikih stroškov je na-
daljnji obstoj »Savremenika« negotov.
»Društvo hrv. književnika«, ki je nosilo
stroške za revijo, se še ni odločilo, kaj bo
s »Savremenikom« v bodočnost.

Februarska številka »MLADIKE« pri-
naša celo vrsto pripovednih in poučnih
spisov ter mnogo ilustracij. List je ure-
jevan v duhu odgovarjajočim potrebam
širokih slojev, ki čutijo pomanjkanje do-
mačega družinskega mesečnika.

»VIDOVAN«, glasilo jug. napredne
omladine smo že registrirali na drugem
mestu. Naj ponovimo njegovo vsebino
še tukaj: Z. A. B.: Fr. Prešeren. — Jož
Kregar: Na tečaju srednješolcev. — Dr.
L. L.: Vitezi duha. — Vestnik. — Jugoslovensko dijaštvo, razno, zapiski.

Sarajevski »UZGAJATELJ«, časopis
za moralno in etično obnovo družbe je
izšel z bogato vsebino, v kateri najdemo
med drugim sledeče sestavke: dr. P. Ra-
dosavljević: Pedagoško-prosvetno vrenje
u svetu; S. Ljubunčić: Škola i mladež;
J. Truhelka: Mora no vzgajanje djece;
prof. S. Pavličić: Narodno jedinstvo i
škola; prof. A. Odić: Pedagogija kao
najmlađa disciplina; M. Vidović: Jedna
strahovita činjenica; dr. Jure Turid: Na-
cert zakona o školama; J. Bescnić: Samo-
uizbustvo.

Iz Beograda smo prejeli »POKRET«,
revijo za politiko, književnost in gospo-
darstvo. List izdaja Mirko Cvetkov, ki
mu je tudi urednik. Prvi zvezek »Pokre-
ta« prinaša perishe zanimivega gradiva.
Grgur Jakšić piše o Srbiji in Južnih Slo-
vanih leta 1849. Bož. Kovačević poroča
o novih izdajah »Srpske Književne Za-
druge« itd. Tedenski pregled obsega be-

ležke o politiki in umetnosti. »Pokret«
izhaja tedensko in je v jedru publici-
stična revija, združuje pa v svojih pre-
dahih vse pojave sodobnega duhovnega
življenja.

Mladinski koncert Glasbene Matice v
Celju. Kakor smo že poročali, bo prire-
jala Glasbena Matica v Celju šolski mla-
dini koncerte, da ji nudi splošno glasbeno
naobrazbo in si vzgoji muzikalno občin-
stvo. Prvi mladinski koncert s predava-
njem o temi »Vijolińska sonata« se vrši
v nedeljo, dne 17. t. m. ob pol 11. dopol-
dne v veliki dvorani Narodnega doma.
Sodelujejo ga. Mirca Sanein (klavir) ter
gđ. Karl Sanein (vijolina), Mirko Grušen
(klavir), Slavko Osterc (predavatelj).
Dostop imajo h koncertu samo šolska mla-
dina, spremljevalci in nadziralci. Vsa šol-
ska vodstva se prosijo, da pri tem vzgoj-
nem delu sodelujejo in šolsko mladino
vspejbujejo za koncert.

Zveza godbenikov za Slovenijo igra
v nedeljo dne 17. t. m. v Ljubljani v
Unionski dvorani s svojim simfoninim
orkestrom pod taktirko kapelnika Balatke
prvi dve seriji Dvojakovih »Slovenskih
plesov«, in sicer zaporedoma št. 1 do 8.
Te slovenske plesje je napisal slavni če-
ški kompozit na povabilo ene največjih
založniških tvrdk na svetu, založništvu
»Simrok« v Berlinu. Takoj, ko so plesi
izšli, so se razširili mahoma po vsem
muzikalnem svetu in prinesli Dvojaku

Domače vesti

NAHOD.

Čudna beseda. V srbščini pomeni najdenka. Najbrže je tudi slovenski »nahod« v zvezi z bistvom te besede; nahod si nalezel, »nalesti« pa pomeni zopet v češčini »najti«. Vsakor je med vsemi tremi naš slovenski nahod najmanj dobrodošel. Najdenka lahko izročiti pristojnemu odboru, nahoda pa ne moreš nesti na magistrat, dasiravno bi v Ljubljani baš on moral biti zanj edini pristojen.

Zagrebski »Obzor« je sicer preplunkal iz »Jutra«, da je prošlo leto pri nas umrlo le 14 ljudi pro mille. In lastnega pa dostavlja, da je dakle Ljubljana jedno od najzdravljivejših mest u državi. Takoj smo se spomnili »Slovenčevega« konte Deljančica ali kako se je pisal, in ki je povedal, da smo tudi najbolj vzgojeno mesto na svetu. Gospoda Lunačka v ljudno vabimo, da pride makar z Rokom Deljančičem vred sedaj v Ljubljano. Videl bo, kaj je smotrna, svrhljodna, ki cilju stremiš avtonomna mestna uprava. Gospodje na magistratu se ne brigajo le za Mestno hranilnico in za povišanje kreditov, marveč tudi za interese javnih bolnic in gg. zdravnikov, pa tudi za gg. čevljarje, galasfarje in za pletilke nogavice. Kar se godi te dni v Ljubljani, je pravcata inflacija z žlavo. Zares, naši barjarski predniki so imeli boljše; sicer so tudi imeli vodo pod seboj, toda imeli so vsaj svoje prehode na kolih in pa čolne, čolne, mi pa kar naravnost v sredo čof, čof, čof. Ni dovolj, da z neba sneži in s streh curlija. Mestni magistrat tudi vztraja, da pride morda le solnce čez teden dni, dotlej bo pa že slavno občinstvo samo zgazilo sneg in preskakovalo čez luže. Bomo vsaj Ljubljancem prihodnjič v Chamonixu boljše trenirali, ali pa pri plavalnih tekmah!

Ni čuda, da se vse to ljubljansko magistratno razpoloženje očituje v nahodni epidemiji, ki se pretvarja že v občo gripo. Nahod na ulici, doma, v kavarni, pisarni, trgovini, v cerkvi, — povsod. Le oni ga nimajo, ki brizgnejo čez to magistratno ponolavo z avtomobilom, boljši lastniki, boljši bančniki, mestniki, državniki, ali pa avtonomnih zavodov. Tudi pri obiskovalcih in obiskovalkah bara nistem še zasledil epidemije. Ti so utrjeni in kar je glavno, magistratova nesposobnost jim je deveta briga. Barovci imajo cele čevlje in še treba, lepe papirne čevlje, če ne avta. Drugi si pomagajo z gojzerci, ki na vzdrže le po en dan, dva, in vsakakor manj ko magistratna brezbriznost, ki je nepremoljiva.

Izgleda, da so tudi drugod nahodni. Bolestan je čita Pašič, zdravilo bolestan družje Ninčič. Nekaj se kuha. Temperatura raste. Ključavica postaja vse glasnejša. V enem se pa oba razlikujeta od Ljubljancov: Ne zabavljata na magistratom, in tudi gojzere nimata obutih. Njun nahod izvira od drugačnih bacilov.

Najhuje je te dni gospodu Ravnibarju. Ljubljancem je in radikal. Torej dvojni nahod. Gojzerec tu sploh ne pomagajo. Boh pomagaj! M. A. C.

Učiteljsko društvo za mariborski školski okraj je imel 7. februarja svoj občni zbor. Z zadovoljstvom se je konstatiralo, da je razen 5 učiteljev (Stomškarje) vse učiteljske mariborskega okraja organizirano v »Udruženju Jugosl. Učiteljskega«. V novi odbor so bili izvoljeni: predsednik Sijanec Ljudevit, nadučitelj v Razvanju; podpredsednik Godec Marija, učiteljica v Limbušu; tajnik Franc Ernest, šol. vodja, Puščava; blaginjak Delak Pavla, učil. Radvanje; odborniki: Knaflič Radoslav, nadučitelj, Radvanje; Rozbanc Bruno, nadučitelj, Limbuš; Vanda Mirko, nadučil. Sv. Marjeta ob Pesi; Košutnik Silvester, nadučitelj, št. Ilj; Konečnik

svetovno slavo. V Ljubljani je izmed vseh teh plesov znan najbolj osmi po svojem krepkem in izrazitem ritmu. Kolikor je nam znano, se to pot privkari igrajo vsi zaporedoma na enem koncertu. Matineja se vrši kot mladinska prireditev, ki pa je namenjena ne samo mladini, ampak vsemu občinstvu. Uvodno besedo govori profesor Adamič.

Celjsko mestno gledališče. Celjsko občinstvo je z hvaležnostjo kvitiralo poživljalnost ansambla ljubljanskega narodnega gledališča, ki je uprizoril v torek dne 12. t. m. Ibsenovo dramo »Gospa z morja«. Zanimanje za predstavo je bilo toliko, da mnogo občinstva ni dobilo več prostora. Gotovo je, da je uprizoritev z interpretacijo velikega norveškega misleca bila ves čas na umetniški višini. Dasi so po kreaciji izredno ugnali vsi igralci, je stala v ospredju ga. Marija Vera v vlogi Elide Wangel vsled izredno globokega razumevanja tipa, zlasti pa tudi vsled prijetno donečega jezika. Skoda, da se pri ostalih umetnikih opazi veliko preveč neenaka izgovorjava. Pohvalno je treba omeniti še, da se je vršila popoldne z jako dobrim obiskom šolskega mlada. Naj se nudi naši mladini večkrat prilika, da je zvali lepota umetnosti iz materialnega sveta k idealnejši ciljem.

»Jekaterina Ivanovna« v Zagrebu. V ponedeljek zvečer so Hudočestveniki v Zagrebu uprizorili L. Andrejeva dramo »Jekaterina Ivanovna«, ki predstavlja moralizem starih Ruske pred svetovno

Franciška, učiteljica, Selnica. Z ozirom na težavno stališče učiteljskega tika ob sevnem meji je društvu želeli najboljših uspehovi!

Prepovedan vnos orožja. Ministrstvo vojne in mornarice je prepovedalo izdajanje uvoznih dovoljenj za samokrese, pištole in municijo za samokrese. Dovoljenje za uvoz lovskega orožja in municije daje še vedno artiljerijsko tehnično odeljenje ministrstva vojne in mornarice.

Nove plače uradnikom — 1. aprila. Iz Beograda poročajo, da vlada odklanja vsako povišanje izplačil državnim namestnikom. Izplačala jim bo za mare dosežani malenkostni predujem, češ, da pridejo plače po novem uradniškem zakonu na vrsto s 1. aprilom, ko bo veljal novi proračun.

Država in takse. Finančno ministrstvo je izdalo opozorilo, da za pogodbe, ki jih sklepajo z državo zasebniki, plačajo takse samo zasebniki, ne pa tudi država.

Dr. Baldo Bibica †. V Dubrovniku je umrl občinski zdravnik dr. Baldo Bibica navdušen pristaš misli narodnega edinstva in velik jugoslovanski rodoljub.

Smrtina kosa. V sredo ob 13. uri je umrla v Cerkljah pri Kranju ga. Tončka Kramar, roj. Urek, soproga g. Mihaela Kramarja. Pokojnica je bila ljubezniva ženska in splošno priljubljena. Pogreb bo v soboto ob 10. dopoldne na farno pokopališče v Cerkljah. Blag ji spomin!

Jugoslovenka?? V državni SHS živimo, pa kolikokrat se pripeti, da reče Slovenka: »Oh, ta cirilica! Kako naj čitam »ženski pokret«, ko pa ne znam cirilice? — Mnogo uradnic in tipkarič niti zagrebške hrvščine ne razume in seveda ne zna navadnega hrvatskega ali srbskega koncepta pretipkati. Včasih je veljalo za veliko sramoto, ako kdo ni bil več nemškega jezika. Danes nas pa ni sram, da ne razumemo srbohrvaščine in ne znamo čitati cirilice. Včasih smo so vsaj žentirali svoje nevednosti ter jo prikrivali, danes pa niti bratskega jezika ne poznamo. Ko bi čitale dnevno le pol ure srbohrvaščino, pa bi jo v kratkem razumele. In to zadošča docela. Srbi in Hrvatje naj razumejo nas, a mi nje, pa bo za vse prav.

Konvenija o sodni vrzemojnosti s Českoslovaško je bila prošla soboto dovršena in soglasno sprejeta v posebnem skupščinskem odboru. Predlog pride te dni z izveštem vred pred narodno skupščino.

Novice iz Kranja. V ponedeljek zjutraj je skočil v Savo s kranjskega mostu neki mladenič iz Drulovke in utonil. — Vodstvo davčnega oblastva je prevzel finančni tajnik Sattler. — V torek zvečer je imel posetiti naše mesto univerzitetni profesor Lucien Tesniere, a je bil zaadržan. Francoski krožek mu je pripravil sicer iskren sprejem, ki pa je moral izostati.

Smrtina nesreča pri Dovjem. Pišejo nam: Posetnikov sin Jakob Lakota iz Mojstrane je peljal dne 11. t. m. iz gozda Milca, dve uri od Dovjega pri avstrijski meji, smrekove hlode v družbi več mladih. Lakota je imel naložen samo približno 400 kg težak hlo, in sicer tako, da je ležal prvi konec na seneh, drugi pa je drsal po cesti po tleh. Lakota je sedel med vožnjo na hlo, poganjal svojega vola in najbrže pri tem ni niti opazil, kako se zadnji konec hlola vleče za njim. Med poljo je zdrsil hlo s poti in padel v skoro tri metre globoko globino, nahačajo se ob poti. Ko je zdrsil hlo iz pola, je na njem sedeč Lakota zgubil ravnotežje, padel z njim vred v globoko in prišel pod hlo, ki mu je strli prsi. Lakota je obležal takoj mrtve. Sovozniki so potegnili njegovo truplo izpod hlola in je pripeljal v Mojstrano.

Razpis službe. Mariborski magistrat razpisuje mesto konceptnega uradnika. Predpogoj politično-praktični izpit. — Opremljene prošnje z navedbo zahtevanega činovnega razreda je predložiti do 27. t. m. magistratu.

vajno. Avtor je obdelal v tem gledališkem komadu problem močnega (žene — moža). Naslovno vlogo je glumila gospa Germanova, vloga njenega moža je podal g. Masulinov, dočim je g. Pavlov nazorno reproduciral L. Andrejeva predstavo niča. Kritika dviga »Jekaterino Ivanovna« nad predstavo Čehova »Črešnjevca vrta« ter poudarja odlično odersko zmožnost gospe Skrbjabin, ki se je ta večer posebeu izkazala.

Sarajevsko Narodno gledališče uprizarja sedaj Averkinkovo dramo »Igra s smrtjo«, katere se, izvenzmi lahek, kozerski slog, ne odlikuje po nobeni drugi posebnosti. Uprizoritev je radi avtorjeve površnosti, ki je pri gledalcih zbujala obilo smeha, občinstvu ugajala.

Jean Francois Raffaelli. V Parizu je umrl 11. t. m. znan slikar Raffaelli, rojen leta 1850. V svojih mladih letih je bil učenec gladikega Gérôma, pozneje se je približal impresionističnemu načinu in je slikal najraje slike iz sodobnega življenja in predmestne tipe. Ukvarjal se je mnogo z ilustriranjem in ima svoj poseben zlasti za reprodukcije grafik. Namesto kompliranega načina bakropisa v barvah ki je potreboval mnogo raznobarnih plošč, je uvelel eno samo ploščo, na kateri se menja raznobarna poteza. Ena najbolj znanih njegovih del je slika dveh poročnih priči, starih ljudi, ki čukata pred uradom na prihod mladega para; ta slika visi v luksemburškem muzeju v Parizu.

Sejtem za živno in blago v Višnji gori, ki bi se imel vršiti 25. t. m., je radi sejmov, ki padejo na isti dan, prestavljen na ponedeljek 18. t. m.

Po dolgem presledku se je vendar posrečilo vpeljati tudi v našo državo najstarejšo in najboljše originalno kolinsko vozo z zaščitno znamko »Johann Maria Farina gegenüber dem Jülich-Plate«. — Vanka reklama je odveč, ker le ta originalna kolinska voda, po vsem učinku nedosežne kakovosti in finoči, jamči za pridobitni svetovni glas. Dobiva se v podzastopstvu za Slovenijo v drogeriji Adria, Ljubljana, Selenburgova ulica 5. 283

O. Z. dr. nameštencev in upokojenec ima nujno sejo širšega odbora v petek 13. t. m. ob 20. uri v restavraciji »pri Mraku« (mali salon). Dnevni red: Razprava o izpremembi zveznih pravil. Radi tesnega prostora imajo dostop samo delegati. Teh udeležba pa je obvezna. — Predsedstvo.

KINO „MATICA“ KINO
Samo 3 dni! 15., 16., 17. t. m. Samo 3 dni!
Brezkonkurenčni film:
„Kazan“
Pretrsljiva drama v 6 dejanjih. v glavni vlogi
JANE NOVAK. 600/a
Čudo snežnih poljan Aljaske. Globoka tajnost nordijskih pokrajin. Zvestoba psa po imenu Kazan-volčjak.
Predstave ob delavskih ob 4., 7. in 9. u.; ob nedeljah in praznikih ob 11., 3., 5., 6., 7., 8. u.
— V nedeljo popoldne ob 3. uri velika predstava za mladino. —

Redni občni zbor »Organizacije okoliških zdravnikov za Slovenijo« se vrši v nedeljo dne 17. t. m. v restavraciji glavnega kolodvora v Ljubljani ob 16. s sledečim sporedom: 1.) Poročilo odbora. 2.) Volitve novega odbora. 3.) Določitev letnega prispevka. 4.) Slučajnosti. Odbor.

Velika železniška nesreča v Čulinu. V sredo popoldne je trčil tovorni vlak, ki prihaja iz Koprivnice, na lokomotive na tovornem kolodvoru v Čulinu. Karambol je bil tako močan, da je skočilo s tračnice 18 tovornih vagonov. Tudi lokomotive so bile močno poškodovane. Skupna škoda znaša 2 in pol do 3 milijone dinarjev. K sreči ni karambol zahteval človeških žrtve. Ugotovljeno je, da so nesrečo povzročili delavci, ki niso okretne postavili na pravilno mesto.

Pogreša se od 10. t. m. 24letni Anton Šilar iz Strazišča št. 25 pri Kranju. Mladenč je središnje postave okroglega obraza, z malimi temno-rjavimi brkami, bledele, rjavili oči in temnorjavim las. — Oblečen je v čedno temnorjavo obleko. Ker je imel v zadnjem času bolečine v glavi, se domneva, da je v zmedenosti zašel. Kdor bi kaj vedel o njem, naj to javi na naslov: Marija Šilar, Strazišče 25 pri Kranju. Stroški se povrnejo.

Pretep radi politike. V Vojvodini so narodi zelo mešani. Razen Srbov so tam še Nemci in Madžari, ki so še vedno prav bojevit. V Novem Vrbasu so nekoga večera sedeli v gostilni srbski, nemški in madžarski mladi ljudje, ki so se kmalu skregali in nastal je pretep, v katerem sta dva obležala mrtva: Srb Stevan Rakovac in Madžar Bartoš. Težje in lažje ranjenih pa je več.

Iz Ljubljane

Gospodarsko politično društvo za šentpeterski in kolodvorski okraj sklicuje za danes petek zvečer ob 8. uri sestanek širšega odbora in članov vseh odsekov v prostore restavracije g. Trutnika na St. Peterski cesti. Razgovoriti se moramo o važni politični zadevi ter porazdeliti med seboj nujno delo, zato je navzočnost vseh neobhodno potrebna in pa obvezna. Naj velja to obvestilo mesto pismenih vabil. Politični odsek.

Klub Primork javlja vsem interesentom, da vsled prenapolnenja svojega plesnega tečaja ne more sprejeti več prijav. V slučaju pa da se izkaže dovolj veliko število novo prijavljenih, se bo otvoril še en plesni tečaj. Odbor.

Sokol Vič. V nedeljo, dne 17. t. m. gostuje v Sokolskem domu St. Jakobski gledališki oddelek z veseligoj »Male toke«. Začetek ob pol 20. Zdravo.

Ruski odbor priredi v nedeljo 17. t. m. na univerzi v balkonski dvorani ob 14.30 slavnostno predavanje o priliki stoletnega rojstva znanega slovanofila J. S.

Kino „Ideal“

lojalno popravlja tekst besedila

Norčave ženske

To ni prav! Ne norčave, temveč rafinirane, ekscentrične so vse te ženske, ki igrajo v tem res krasnem do sedaj še ne nakritijujočem filmu. To dejstvo smatra podjetje kot umestno, da ga sporoči p. t. občinstvu. Ker se bode film predvajal neprekinjeno samo 4 dni, t. j. do vključno nedeljo 17. t. m. opozarjamo, da si vsak pravočasno preskrbi vstopnice. Film je res — to priznava podjetje — ameriški, ampak ta reklama naj se ne smatra amerišanska.

Aksakova. Predavala bosta g. Mustofin »O delu in življenju Aksakova (ruski) I g. dr. Proobraženski: »Aksakov i slovan ska javnost« (slovenski). Vstop prost. — Prostovoljni prispevki se v korist ljublj. ambulance Ruskega rdečega križa se hvalečno sprejemajo.

Umrli v Ljubljani. Včeraj sta bila naznanjena dva smrtna slučaja in sicer: Neža Slovič, vdova mesarja in ljubljanskega meščana, 78 let. — Milan Ivanuš, sin trgovca in posestnika, 8 mesecev.

Cestne nadloge in naš magistrat. Ljubljanske ceste so v tako žalostnem stanju, kakor že niso bile od prevrata sem. V velikih jamah in kotanjah se nabira broga in blato, ki škropi na vse strani, če se pogrezneno vozno kolo v to množestvino lute in mlake, ki dišijo mostne ceste. Dosti boljše niso niti one ceste, ki jih je modro gospodarstvo sedanje vešine na magistratu dalo lani in predlanskim pretlakovati z uprav ogrom

ljške občinske last. namerava mestni zastop prepustiti ta prostor Sportnemu klubu. V interesu razvoja sporta je želel, da pridejo celjski sportniki do lastnega prostora, kjer se bodo mogli nemoteno posvetiti temeljitemu vzbujanju.

Učni zavod za krojenje g. Iv. Bizjaka v Celju priredi v nedeljo dne 17. febr. razstavo del prvega tečaja v Kapucinski ulici št. 3, I. nadst. od 10. do 12. ure dopoldne. Drugi tečaj prične dne 25. febr. ter se vrši vsaki dan od 7. do 9. ure zvečer. Vpisovanje v modnem salonu v Prešernovi ulici.

Iz Maribora

Mariborska kadetnica v Beograd. Te dni so v bivši mariborski kadetnici odmontirali vse priprave tudi v fizikalnem in kemičnem kabinetu ter vse stvari poslali v štiri vagonih v Beograd tam, kjer so vojaški akademiki. Ze prej so odposlali v Beograd premične druge dvorane kot učilnice, obednice, knjižnice in glasbene dvorane.

Sodišče

Kdo je pravi krivec? V St. Jerneju na Dolenskem je slično kakor v mnogih drugih klerikalnih občinah. Kdor se je zamešil lokalnemu vodstvu SLS in zlasti duhovnemu pastirju klerikalnih ovac, ta nima več mirne ure. Če le morejo, mu skušajo v pravi krščanski ljubezni škodovati. V St. Jerneju je nastavljen g. dr. Kunc, državni živinozdravnik, navdušen Sokol in dober demokrat. Zato je trn v peti izvestni gospodi, ki je razširila po kraju govorico, da živi »pohujšljivo«, ker jo — civilno poročen. Imel je pretrpeti marsikatero obrekovanje in usprotovanje. Nazadnje je pa klerikalna večina občinskega odbora, navdahnjena od svetega duha, sklenila, da ga poskuša spraviti iz kraja. V duhu tega sklepa je klerikalni župan Janez Krhin napisal na pokrajinsko upravo, oddelek za kmetijstvo, vlogo, v kateri po krivem dolži dr. Kunca prenapetega strankarstva in ravno tako po krivem trdi, da je njegovo družinsko življenje v kraju naravnost pohujšljivo, zato naj bi se prestavil drugam. Za to svoje katoliško pisanje je Janez Krhin dobil nagrado 300 Din ali 6 dni zavora in mora nositi vse stroške. Pravi krivec, čigar zapeljana frtev je Janez Krhin, bo pa še naprej sedel kakor pajk v svoji mreži in pasel svoje muhe ter širil ljubezen do bližnjega.

Sladkorna etera v Subotici. V torek se je pričela pred sodiščem v Subotici velika razprava o tzv. sladkorni aferi, ki se vleče že tri leta. Na zatožni klopi sedi 22 obdolžencev. Razprava bo trajala okoli deset dni. Subotička mešna aprovinacija je bila oškodovana za več milijonov.

Konec prekmurske preiskave. Kazensko postopanje proti vaščanom iz Bistrice v Prekmurju, ki so lani avgusta napadli tri orožnike in enega do smrti pretepili, se polagoma bliža koncu. Mariborsko okrajno sodišče je imelo precej dolgo skoro celo vas v zaporih, čez 30 mušikov in žensk. Med tem so že večino pustili domov, v zaporih pa so še ostali le trije glavni krivci. Glavna razprava pa ne bo, kakor se je pričakovalo pred poroto, temveč pred kazenskim senatom okrajnega sodišča.

Urednik »Nove Pravede« Anton Brandner obsojen zaradi častikraje. V spominu je še, kako je »Nova Pravda« napadla dr. Ernesta Kalana zaradi od tovarne na Polzeli odpuščenih 2 delavce in mu očitala protinarodno postopanje. Ko je bil dr. Kalan prisiljen, da vloži tožbo, se je širokousta »Nova Pravda«, da bo že pred sodnijo nastopila dokaz resnice. Urednik, bivši poslanec Anton Brandner, pa je na sodišču pri svojem zaslišanju izjavil, da dotični člankov ni čital. To je tista lepa moštost, ki diči gospoda okoli »Nove Pravede« in ki jim daje toliko korajže, kadar gre za to, političnemu nasprotniku krasti čast in dobro ime, ki jih pa takoj zapusti, ko naj za svoje dejanje dajo odgovora pred sodiščem. Dne 12. febr. se je vršila proti Brandnerju razprava pred okrajnim sodiščem v Ljubljani. Brandnerja ni bilo in se je izgovarjal, da je tako bolan, da niti imena podpisati ne more. Obsojen je bil v odsotnosti na 300 Din globo in obzavo solbe v »Novi Pravedi«. Napovedanega dokaza resnice pa ni nastopil. Nadaljnje razprave proti Brandnerju zaradi enakih deliktov pa še sle dijo.

Ogljeni (carbon) papir, hektografični THE REX CO., LJUBLJANA.

Iz Celja

Ljudsko vseučilišče v Celju. V ponedeljek dne 11. febr. je predaval dr. Schwab zelo zanimivo »o nalezljivih otroških boleznih«. Poljudno je razpravljalo o bakterijah, o razvoju nalezljivih bolezni, zlasti škrlatinke ter je vse tudi nazorno predložil slušateljem. Dokazoval je nadalje potrebo preprečitvenih sredstev ter raznih ukrepov zdravstvene oblasti. Pri zanimivem predavanju je bilo žni le malo roditeljev, katerim je pa bilo predavanju v prvi vrsti namenjeno.

Celjski sportni klub je prošil že pred dvomi leti mestno občino, da mu prepusti uporabo Glasje na Ljubljanski cesti. Obč. svet pa namerava s pomočjo Opleševalnega društva napraviti iz tega kompleksa športnišče za občinstvo in igrališče za otroke, kar bi bilo že iz higijskih in zdravstvenih razlogov zelo priporočljivo. Ker podira sedaj vrška uprava stare vojaške barake pri Sp. Lanovžu in je zein-

ka se je sprejemila; minimum se je pismaklin na Sredozemsko morje, višji tialpa leži nad Atlantskim oceanom do Angilije. Napoved za petek: Delno padavine, padec temperature.

Vremensko poročilo

Ljubljana 14. februarja 1924.

Ljubljana 806 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblučno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	762.6	1.0	vzhod	sneg	98
Ljubljana	14.	763.4	2.4	"	oblačno	—
Ljubljana	21.	766.8	2.0	brezvetra	"	—
Zagreb	7.	761.2	1.0	brez vetra	sneg	100
Beograd	7.	762.2	0.0	jug. vzh	"	20
Budaj	7.	765.6	-0.0	brezvetra	"	20
Praga	7.	760.9	-1.0	"	"	10

V Ljubljani barometer višji. temper. visoka

Solnce vzhaja ob 7:00, zahaja ob 17:00

Dunajsko vremensko poročilo: Na vzhodnem robu Alp in na Madžarskem so veli zapadni vetrovi tako, da je danes skoraj v vsej Avstriji snežilo. Temperatura okoli ničle. Razdelitev zračnega tlaka

ka se je sprejemila; minimum se je pismaklin na Sredozemsko morje, višji tialpa leži nad Atlantskim oceanom do Angilije. Napoved za petek: Delno padavine, padec temperature.

Iz življenja in sveta

Bančni škandali v Trstu

Trst, 13. februarja.

Ni še mesec dni, kar se je doznalo, da je šla tržaška banka »Credito Generale« (prej »Banca Operale di mutui prestiti«) z delniško glavnico L. 2.500.000 rakom živžgat. Lahkomiselne spekulacije so zavod dovele tako daleč, da je moral usta viti izplačila in je ponudil vlagateljem poravnavo na 20 odstotkov vlog. Ta polom je napravil tem več hrupa, ker je med vlagatelji največ delavstva, malega obrtništva in pripadnikov drugih neimovitih slojev in so torej prizadeti tisti, ki se jim je takolintako godi najslabše.

Skoraj istočasno s tem polomom pa se je izvedelo tudi o znatnih »nepravilnostih« pri tržaški podružnici milanske velebanke »Banca commerciale italiana«. Naj navedem tu, kar v stvari piše zadnja številka tržaškega »Hudičevega repa« (»Coda del Diavolo«), ki pravi:

»Pri tukajšnji podružnici zavoda »Banca commerciale italiana« doslej ugotovljene goljufije znašajo en milijon šeststo in dvajset tisoč lir. Toda ta številka še ni definitivna in preiskave, ki se vrše, bodo delničarjem pojasnile »razredčenje« velike milijonske številke. Pri tržaški banki Commerciale Italiana so namreč goljufale vse velike zverine, to se pravi, ravnatelji, in goljufije v škodo banke, to se pravi delničarjev, so se vršile na čuden način. Naj podamo primer.

Na primer »Societa Olandese« (»Holandska družba«), ki jo zastopa v Trstu menjalniški agent Gambel, je imela močan tekoči račun pri omenjeni banki v Trstu. Na ta tekoči račun so ravnatelji zavoda brez Gambelove vednosti, včasih pa tudi z njegovim privolenjem, gradili svoje goljufije, ki so prišle na dan samo vsled upora nekega varanega soproga, čigar rogovoli so prinesli nesrečo sleparskim bankarjem. Na ta tekoči račun so se dvigale ogromne vsote, se je igralo z njimi na borzi in delalo vse, kar se je je dalo.

Nekega dne, na primer, je ravnatelj Ferro poklical Gambela in mu dejal:

— Dragi Gambel, storiti mi morate uslugo.

— Zakaj ne!

— Odstopiti mi morate ček na Berlin za 200.000 mark po 40 lir.

— Nemogoče, danes je kurz po 45.

— Vem toda storiti mi morate to malo uslugo, ker sem prodal v Benetke nepokrito.

— Toda tekoči račun Holandske družbe bo imel ogromno izgubo.

— Naj Vas ne skrbi to. Odškodoval Vas bom s tem, da Vam prepustim kako drugo kupčijo te vrste Vam v prid.

Gambel, ki ni bil neumen, je seveda delal potem kupčije po svoji volji, pri čemer je seveda imenitno opeharil banko.

Vsa ta goljufija za bančniimi kulisami bi bila ostala vedno nezaznana, da ni prišlo vmes par — rožičkov.

Bančni uradnik Leonard, ki je tudi goljufal kakor njegovi ravnatelji, je nekega dne, dasi pravno ima ženo in tri otroke, pobegnil z ženo nekega prijatelja, kateremu je že dolgo časa natikal rogovle kar vseprek. Pobegnil pa je, ker so mu svetovalci njegovi sokrivci, da naj se reši pravočasno in igra kje v daljavi in nepoznanstvu ulogo spokornega kozla. Tako so pač mislili najvišji goljufi v banki, da se lepo izmuznejo. Toda prevarani mož je zmešal vse.

Da bi zopet prišel do svoje žene, jo je mahnil za Leonardijem, ga zalotil v Jugoslaviji in dal aretirati v veliko razočaranje ravnateljev banke, ki so upali, da ne bodo ničesar več čuli o njem.

Leonardi pa je v zaporu povedal vse. Tako je prišel na dan škandal in so se razkrile velike goljufije, ki so razpuhale delničarske milijone.

Pravilo, da je eden ravnatelj zavoda

v Trstu, ko je izvedel, da je varani soprog dal aretirati Leonardija, vzklíknil takole:

— Osel! Ali ni mogel priti k nam, pa bi mu bili pozlatili rožičke, samo da bi bil pustil na miru Leonardija!

Taka italijanska bančna morala se uvaža v Trstu! —

List zaključuje s trditvijo, da je vse to le začetek in da se bodo čitatelji imeli še na čem zabavati.

Kako Nemec misli in čuti

Mnogi pozabljajo na to. Znana je ona šaljivka, da so se Francozi, Angleži, Nemci in kozel zaprli v hlev, pa je najprej pribežal iz njega prvi, potem drugi, končno kozel in Nemec je ostal v hlevu — zmagalet. Ta šala ima nekaj zdravega in resničnega jedra v sebi. V mnogih stvarih je Nemec jednak povprečnemu zemljanu, v mnogih je pa nemško mišljenje in čustvovanje bistveno različno od zapadnoevropskega in od južnoevropskega, je samo zase tipljeno in krivo, da je Nemec še danes obsovan, zlasti pa da je bil v prošlih vojnih letih prototip Huna. Izpod starega režima nam je znana vrsta grobosti, cinizmov, surovega naglasjanja moči itd. Wilhelm II. je bil takšen tip domišljavega, plitvega zaletela, ki se je zameril na desno in levo in s svojim Gottegnadentumom gospodaril, kakor slon med porcelanom. Takšnih Wilhelmov je pa bila Nemčija polna, in takšnem oholemu viteštvu je videlo Nemštvo svoj ideal in še danes mrgoli v Nemčiji na milijone majhnih Viljemčkov, ki so polni tega duha. Ludendorff in Hitler ustvarjata svojo Wehrgemeinschaft, akademska mladina, nekdanji prvoborilka svobode, gori danes zopet za Wotana in Hohenzollerje, revanžo, prenapet militaristično-reakcijski nacionalizem, se vešča v orožju, strelja na politike od Erzbergerja in Rathenaua do Hardena in separatistov, izkratka Nemčija še vedno in še dolgo ni ozdravljena tiste duševne stekline, ki je končno povzročila vojno.

V zadnjem času sta se dogodila zopet dva značilna pojva. Eden je znan po vsem svetu, drugi je manjši in so ga le nekateri opazili.

Wilson je nedvomno bil eden največjih naših sodobnikov. Toda ob njegovi smrti se ni ustavilo nemško sovraštvo do moža, ki je odločil svetovno vojno in svet rešil Wilhelmove diktature. Oficijsko je nemška vlada naročila svojemu poslaniku v Washingtonu izprva, naj ne razbosi žalne zastave, in še le pozneje, ko je vsa Amerika ogorčeno protestirala, je Nemčija svojo pogreško, čeprav prekasno, popravila in ukazala naj se zastava razbosi na pol droga. Kar sam od sebe je jednako bedarjio zagrešil tudi avstrijski poslanik v Washingtonu. Takšno neumno in netaktno demonstracijo je obsodil ves svet, v Washingtonu je pa občinstvo ogorčeno demonstriralo pred nemškim poslanštvom. Zmerno in levo novinstvo je tudi doma v Nemčiji moralo priznati vsaj, da se je nacionalistično pobarvana nemška vlada zopet enkrat obnašala prav nerodno in nesposobno.

V Pragi so o priliki žalne seje češkega parlamenta nemški poslanci odšli. Pokazali so s tem, da so istega duha, kakor Rathenauovi atentatorji.

Znan je tudi forstrat Escherich, ustanovitelj Orgeschov, nemških fašistov na Bavarskem. Ta vrli borec je pred nedavnim govoril na zborovanju somišljenikov, da se morajo Nemcem vrniti odvzete kolonije, in če zavezniki tega ne store, naj Nemčija svetu ne proda več serumu »Bayer 205«, doslej edinega znanega in uspešnega sredstva proti spalni bolezni (zelo razširjeni v kolonijah in sploh v tropični klimi). Le če se Nemčiji kolonije vrnejo, naj ona zopet izroči zdravilni lek za to strašno tropično bolezen!

Alvaro Obregon

Enoroki predsednik Mehike.

Ponovno so se poročali iz Amerike, da je meščanska vojna v Mehiki končana; nekatere vesti so vedele poročati o zmagi vladnih čet, druge o kompromisu itd. Vsaka taka vest pa je redno že naslednji dan demantirana s poročilom o novih krvavih bojih, o zopetnem prodiranju ali umikanju vstajev. Vestí si tako nasprotujejo, da si je nemogoče napraviti jasno sliko o faktučnem položaju.

Vstaje vodi znani general — v Mehiki pa se lahko vsakdo sam proglasi za generala — de la Muerta, ki je užival še do nedavna moralno in bržčas material-

no podporo Združenih držav, ki pa tudi potem ni obupal, ko mu je Washington vnel doseženega s razuma z oficijelno mehilskano vlado odrekal nadaljno podporo.

Vladnim četam poveljuje osebno predsednik mehilanske republike Alvaro Obregon, ki je tudi general. Poznavalci razmer so o njem polni hvale, češ da je skoz in skoz moderen človek, ki resno stremi za tem, da državo v vsakem oziru čim bolj dvigne. Osebnost je baje junak romantičnega kova, kakor jih civilizirani stari svet ne pozna več. Svojih čet ne vodi iz za zelene mize, ampak je sredi med njimi, strelja s puško ali topom, kakor pač nanese potreba, in gre tudi na bajonet, če je treba. Pri nekem takim spopadu je izgubil pred leti desno roko, tako da je danes menda edini enoroki vladar na svetu.

× Škandalozne afeze pri dilaški mladini v Gradcu. »Arbeiterwille« poroča, da so številne nemško-nacionalne dilaške organizacije v Gradcu homoseksualno okužene. V zadnjem času je bilo več kazenskih ovadb proti dijakom dveh gimnazij. Preiskave so dognale zelo obtežljivi material. Tudi pismenega materiala so našli dovolj. Kompromitiranih je mnogo sinov iz znanih nemško nacionalnih rodbin.

× Megla v Parizu. V ponedeljek opoldne je nastala v Parizu nenavadno gost megla, tako da so morali prižgati luči v trgovinah in na ulicah. Ob treh popoldne se je začela megla zopet dvigati.

× Vohunska afera v Parizu. 9. t. m. so v Parizu aretirali tri osebe, pri katerih se je izkazalo, da so vohunili na škodo francoske države. So to inženjer Chivat, njegova prijateljica Rusinja Kurcova in še neki ruski inženjer. Prvi je bil več let risar v neki tovarni za orožje, Kurcova pa je bila istotam nastavljena

za tajnico. Ruski inženjer je posredoval špijonažo, katero so naročili Nemci. Odkritje je zbudilo v celí Franciji veliko ogorčenje ter obeta pri razpravi še celo vrsto nadaljnjih senzacij, v katerih se bo pokazalo nemško sovraštvo do francoske države.

× Hiša, v kateri je bil umorjen Ni-

kolaj II., je zgorela. V Jekaterinburgu je te dni zgorela hiša, v kateri je bil leta 1918. umorjen Nikolaj II. in člani njegove rodbine. Vse preiskave, kaj je povzročilo požar, so doslej brezuspešne. V hiši ni po umoru Nikolaja II. nihče stal.

Socijalna politika

Delovni čas v Nemčiji

V zadnjem času se svetovno časopisje mnogo peča z novo ureditvijo delovnega časa v Nemčiji. Protinemška gospodarska konkurenca naziva nemške odredbe o delovnem času socijalni dumping, ki naj stopi na mesto valutnega dumpinga in ki naj nemški industriji omogoči konkurenco na tujih trgih.

V Nemčiji je danes samo v principu in le čisto teoretično v veljavi 8 urni delavnik. To dejstvo je internacionalno delavstvo postavilo pred nove probleme in pred težko situacijo. Naravno je, da bodo tuje države, zlasti one, katerim je Nemčija novaren konkurent, iskale po protiodredbah in o teh protiodredbah bo moralo simpatično in lojalno odločevati tudi delavstvo, ako bo hotelo sebi preprečiti grozečo brezposelnost. In ni izključeno, da se bo ena prvih protiodredb tikala nove ureditve delovnega časa, ki je bil po vseh državah zakonito določen na 8, odnošno 7 in 6 ur (rudarji).

V Nemčiji je bil neposredno po končani vojni v letu 1918. in v začetku 1919. uveden zakoniti 8 urni delavnik. Nemška industrija je gospodarski učinek tega zakona skušala parirati s čezurnim delom, kar je bilo v nasprotju z osnovnimi socijalnimi motivi za uvedbo 8 urnika.

S porazom v Porenju, ko je gospodarska kriza dosegla vrhunec, so stranke začele premišljati o sredstvih, ki bi omogočili vrnitev k urejenim gospodarskim razmeram. Vse stremenje je šlo za tem, da se omogoči podaljšanje delovnega časa preko 8 ur dnevno in to ne kot čezurno delo, ampak kot normalno dnevno delo, ki ni posebej honorirano. Za Scheldemano vlada je s posebno vladno odredbo zrahlala 8 urnik, definitivno pa pooblastila zakon, ki vladi omogoča podaljšati delovni čas. To se je tudi zgodilo z vladno naredbo od 21. decembra 1923., ki je stopila v veljavo 1. januarja 1924. in ki 8 urnik priznava le teoretično, v praksi pa prepušča nadaljevalne izjeme. Podjetnikom je s to naredbo dana možnost, da pod gotovimi okoliščinami d'lovni čas podaljšajo preko 8 ur in to ne v sporazumu z delavstvom, ampak samo po predhodnem zaslišanju. Ta daljši delovni čas pa ni čezurno delo, ki ima biti posebej plačano, ampak normalni delovni čas.

Ta ureditev delovnega časa, ki bo izpolnjena še s potrebnimi pravilniki in vladnimi odredbami vzbuja veliko pozornost zlasti v Angliji in v sosedni Franciji ter Češkoslovaški. Industrije teh dežel žive v upravičenem strahu, da se bo kapaciteta nemške produkcije tako dvignila, da bo resno ogrozila konkurenčno zmoglost drugih industrij. V Nemčiji je sicer v nekaterih krajih odpor delavstva še precej močan, vendar vlada trka neprestano na požitvalnost delavstva, tako, da so nekateri zavodi s kolektivnimi pogodbami dosegli že 10 urni delovni čas.

Delo in življenje v Ameriki

V tork je imel prof. inž. Vl. List na tehniku v Pragi zanimivo javno predavanje o delu in življenju v Ameriki. Podajamo nekatere zanimivosti.

Ameriški delavec se ne razlikuje posebno od našega delavca, hoče pa svoje delo vršiti udobno, kar vede k izpopolnjevanju strojev.

V newyorški državi je nad 1 milijon

avtomobilov, tako da pride 1 avto na 1 prebivalcev, v Kaliforniji celo na 4 prebivalce. Vsak Amerikaneec pozna avto in njegov mehanizem ter ga zna popraviti.

Delavec, ki so zrasli v takem ozračju, so rojeni izumitelji in z velikim veseljem stredojo strojem. Ameriški delavec ve, da je intelektualno delo bolje plačano nego težko telesno, zato prepušča to prisiljencu, zamorecu, Japoncu ali Kitajcu.

Razmerje med delavcem in njegovim šefom ni prežeto od zavisti, kakor pri nas, oba sta si državljansko enakopravna, oba hočeta biti gentlemana in oba hočeta imeti iz medsebojnega razmerja kar največ dobička.

Ameriški delavec je točen v času in delu ter je dovzeten za novosti. Rad se prepušča vodstvu svojih šefov, ker vidi, da znajo voditi industrijo in ustvarjati novo produkcijo.

Sistem plačevanja v obrobkih je v Ameriki tako razširen, da omogoča tudi malemu delavcu, da si kupi avtomobil na mesečne obroke po 5 dolarjev.

Ali so ljudje v Ameriki srečnejši nego pri nas? Odgovor je težak, ker za srečo ni merila. Razmerje med delavci in kapitalom je kljub trdemu ameriškomu življenju in kljub temu, da javnost za delavca ne skrbi dosti, bolj prijateljsko nego pri nas. Delavec se čuti prostega, enakopravnega in svobodnega. Na vlakih je samo en razred, na kolodvoru je ena čakalnica, saj si vsak lahko kupi avto na obroko in, če se nauči lepega vedenja, nastopa lahko tudi kot gentleman.

Glavni duševni vzrok razvoja Amerike je pogum. Skozi vse ameriško življenje se vije vzgoja k pogumu.

Ne kopiramo Amerike v detajlu, niti v zunanji obliki ampak v duševnem prazvoku. Podpirajmo in razvijajmo pogum duha, pogum misli, pogum volje in pogum dela.

Imejmo pogum iskati resnico, izvajati resnico in braniti resnico in pravico.

Merze v Nemčiji. Na seji zvezo kovinske industrije za državansko okrožje so bile delarske merze za januar določene na 17,5 do 52 zlatih pfenigov na uro. Višina merze je odvisna od spola, starosti, kvalifikacije itd. Delovni čas v nekaterih kovinskih industrijah traja do 10 ur.

Valortizacija na Madžarskem. Ministrstvo pravde v Budimpešti je izdelalo zakonski načrt, po katerem se imajo razne periodično se ponavljajoče dajatve, ako se je njih realna vrednost v sled padca krone bistveno zmanjšala, na zahtevo upravičene stranke zvišati po nekem gotovem ključu. Isto načelo nameravajo uveljaviti tudi glede kupnih cen za premičnine in nepremičnine, ako se je realna vrednost kupne cene znatno znižala in ne odgovarja več realni vrednosti prodanih objektov.

Savez bančnih uradnikov in nameščencev Jugoslavije ima sedaj 3327 članov in sicer 2332 moških in 995 ženskih. V preteklem letu je izvedel savez več pokretov za izboljšanje gnotnega položaja svojih članov. Vsi ti pokreti so bili izvedeni z uspehom in brez stavke. Za bančno uradništvo so v veljavi kolektivni ugovori v obliki dveh pragmatik (ena za področje sarajevske podružnice in druga za vse ostale podružnice). Vprašanje nezaposlenosti povzroča mnogo skrbi tudi bančnemu uradništvu, ker je število nezaposlenih vedno večje.

Marcelle Tinayres:

Poročno potovanje

Danijel in Marija sta morala napraviti poročno potovanje, v Italijo seveda. Tako je bila tradicija v njihovih obih družinah že celo prešlo stoletje, odkar so Madame de Stael, George Sand, Alfred de Musset in vsi drugi romantični posvetili Italijo ljubezni. Danijel in Marija sta se v Italijo odpeljala, da bi bila ta njih ljubezen prava ljubezen, ki o tem niti niso dvomili ti pisatelji, ki so smatrali poročno potovanje kot ljubavno malomeščanski občutek; toda njih prijatelji in prodvsem pa čitatelji so pozabljali to nianso in so se v času medenih tednov smatrali za romanske ljubince, ki hodijo v Benetke skrivati svoja poželenja in vročo ljubezen. Vračali so se oduševljeni, kot so pravili, in iznemetovani. In njih otroci so petindvajset let pozneje spet začeli.

Sedaj sta bila Danijel in Marija na vrsti. Za njih mnenje in sinov vprašali niso. Stariši, ki so plačali potovanje, so dejali:

— Samo ob sebi se razume, da gresta v Benetke ...

Mlada zaročenca nista ugovarjala. Bežala bi bila na Kitajsko, da se ubranita papanov in mam, stricov in tet, bratrancev in sestričen, ki so prihajali, kot je starodavna moda v Franciji na četeli, da pripravljajo njiju srečo na ta način, da ju obsipavajo z nasveti.

Benetke? Zakaj ne? To je čudovito mesto, kamor družine ne pohajajo več, ker je rezervirano za poročna potovanja, mesto, kamor stariši ne smejo priti za vami — navada to prepušča — in kjer ne vidite na kanalih nikogar drugega kot objemajoče se dvojice, ki se spogledujejo, četudi se ne poznajo.

Teta Zeliša, ki je bila v svoji mladosti v Benetkah, je podarila Mariji starega plesnivega vodnika, čigar vsi podatki so morali po tridesetih letih biti napačni! Stric Karel pa, ki je bil »bol esprit« in umetnik družine, je bohotno opisaval krasoto mesta dožev. Govoril je o Tieljani in Pavlu Veronezu, o Stopnišču orjakov, starih palačah in predvsem, da, predvsem, o Mostu vzdihljajev! Bahal se je, da je bil v svinčenih ječah in da natančno pozna višino kampanila, dolžino in širino sv. Marka. Kar se tiče mame, se ji je milo storilo, ko se je spominjala golobov in tvornice čipk.

Tako so Benetke s svojo magično močjo spominov prevzele vse o njuno. Malo uveli in odebelili ljudje, ki so izločili poročni obred potovanja proti »Kraljici Adriji«, so se videli v svojih spominih, a ne tuki, kot so bili, temveč kot bi bili mogli biti. In sliki ali so se v najprikljubljivejših barvah mladosti in ljubezni.

— Oj, Benetke! Benetke! so vzdihovali ... In dodali so:

— Srečna otroka! Videla jih bosta

kmalu! Ne pozabita si ogledati Akademijske ...

— Palače dožev!

— Hišo Desdemone!

— In velike cerkve ... San ...

kako se že imenuje? ... San ... Saj veste ... tam, kjer so vsi grobovi dožev ... San Polo ...

— Zanimolpo?

— Morda ... in pa Lido!

— Strašni Lido?

— Vzemita si vodnika. S tem si priletnost časa. Mi smo imeli enega, ki nam je razkazal vse znamenitosti v dveh dneh ... To je bilo udobno ...

— In najmita si gondolo za ves dan. V Benetkah človek ne hodi, ampak se guga ...

— Oj, serenade pod balkoni!

— V luninem svitu!

— Če le komarjev ne bi bilo!

— In duh kanalov ... Toda človek na to ne misli, če je na poročenem potovanju, vzvišen je nad te malenkostne neprilike ... Jaz sem rekla svojo močjo ...

Danijel in Marija sta pustila govoriti očake. Kot njiju stariši in še bolj sta bila občutljiva za poezijo starih mest in velikih spominov, predvsem pa sta se ljubila in skupaj sta užila šele malo svobode in prijetnih uric, kajti Marijina mati je bila dama z rjastimi očmi, ki nikakor ni bila moderna in je strogo pazila na to, kar se spodobi.

Poročni obred je minil in končan je bil dolgi »déjeuner dinatoire«, ki je v tej znostali provinci še nadomeščal pariški »lunch«, in mlada soproga je mokra od materinskih solza in poljubov štiridesetih stricov in tet, bratrancev in sestričen, vstopila v vlak, ki jo je z močim odvedel v Pariz. Tu naj bi si odpočila dva dni v malem novem stanovanju, nato pa odpotovala v Benetke.

Kakšno je bilo to potovanje po železnici, si morete predstavljati, če sta bili novoporočeni s petindvajsetimi leti. In kar se tiče dveh dni odpočitka, sta prešla kot sanje v zmeili, nočnosti, neizkrkljivem vesolju ... Tretje jutro se je posvetilo in Danijel je izjavil pred kadečo se čokolado in žemljicami:

— Meni so prav nič ne ljubi odpotovati ...

— Meni pa še manj, mu je odvrnila Marija, katere svetlim lasom je krasno pristajala rožna jutranja obleka.

— Vendar pa Benetke ...

— Da, Benetke ...

— Prisiljena sva, odpotovati tja!

— To bi bil škandal!

— Smatrali bi naju za filistra, ki nista vredna gledati lepih stvari.

— Ali pa za prozaična ljubimca.

— In vendar ... vagoni, sosedi po vagonih, hoteli, hotelske sobe, ki so bile in ki bodo za vse ljudi ... in naši prvi spomini zvezani z vsem tem ...

— In kako je nama lepo biti tu!

— Nikogar ne rabil!

— Tudi umetniških del ne!

— Saj ne bi imela niti časa, si jih ogledati. Bolje bi bilo počakati nekoliko mesecev ... morda prihodnje leto?

— Saj se ne bova imela nič manj rada, kajne? ... Toda bolj bova navajena drug na drugega in slednjid tudi v stanu pogovarjati se ... Skratka, ta navada, napraviti poročno potovanje, je naravna bedasta ...

— In malo nespodobna tudi ...

— Torej kaj naj storiva?

— Pusti mi časa do današnjega večera, da razmišljam, je dejal Danijel. Boš videla!

Razmišljal je in ker je imel srečno navado, da se naglo odloči, je dejal zvečer začudenj Mariji:

— Pripraviva kovekel Danes odpotujeva.

— V Benetke?

— Približno ...

Šla sta v Italijo, da, celo v Benetke. Na obronkih furlanskih Alp se nahajajo srčkane vile s slikanim pročeljem. Obdane so od smrek in cipres. V enem teh malih gnezd sta se skrila novoporočena in s pomočjo cele vrste razglednic, ki so predstavljale Most vzdihljajev, Doževu palačo in Sv. Marka, sta dala svojima rodbinama moralno zadovoljenje, da so bili mnemja, da sta tudi onadva izvršila stoletni obred in napravila kot papa in mama poročno potovanje v Benetke. (Prevel P. V. B.)

Gospodarstvo

Državna obrtna banka

Kakor smo že včeraj poročali, se je na predvčerajšnji seji skupščinskega odbora obravnavala zakonski načrt o Pooblaščen državnih obrtnih banki, ki je bil v načelu sprejet le z radikalnimi glasovi, ker se niso vpoštevali umestni predlogi opozicije, ki bi sicer drugače tudi glasovala zanj. Od raznih predlogov je bila sprejeta edino določba k členu 11, po katerem mora Narodna banka reeskomptirati vse menice Pooblaščen državnih obrtnih bank.

Sam zakonski načrt o Pooblaščen državnih obrtnih banki je zelo kratak; obsega le štiri člene in sicer:

Čl. I. Kraljevska vlada se pooblašča, da osnuje Pooblaščen državno obrtno banko z nalogo, da daje obrtnikom čim boljše pogoje kreditne in da sprota snova drugih ustanov s podobno svrhu. Začetna glavnica bo znašala 40 milijonov Din, od katere vplača država 40 odst. Ta glavnica se mora vplačati najkasneje do leta 1927. V to svrhu bo finančni minister vnašal vsako leto potrebne vloge v državni proračun, v kolikor ne bodo zadostovali dohodki državne razredne loterije, ki se stavi na razpolago ministru za trgovino in industrijo v svrhu podpiranja obrti. Ostanek družbine glavnice vplačajo zasebniki. Način vplačanja glavnice predpiše družbini statut.

Čl. II. Banka se imenuje: Povlašena zemaljska zanatilska banka (Pooblaščen državna obrtna banka) v Beogradu. Delokrog poslovanja te banke predpisuje statut. Banka je prosta plačanja vseh bodočih in sedanjih davkov in davkov na delo ter imovino kakor tudi vseh davkov in samoupravnih davkov. Država se odreče pravici na dividendo, ki bi ji pripadala na del glavnice, ki ga bo vplačala.

Čl. III. Kraljevska vlada bo vršila nadzorovanje nad bankinim delom preko ministra za trgovino in industrijo. V tem cilju se bo postavil na predlog ministra za trgovino in industrijo stalen komisar, ki bo neprestano vršil nadzorovanje ter prisostvoval vsem sejem upravnega odbora in zbora delničarjev. Plača komisarja, katero odreja minister za trgovino in industrijo, pade na breme banke. Ako komisar ugotovi, da je kakšen sklep upravnega odbora ali zbora delničarjev protiven družbinim pravilom ali državnim zakonom, bo zabilil izvrševanje sklepa in je dolžen o tem takoj obvestiti ministra za trgovino in industrijo, ki bo v roku 5 dni donesel rešanje, ki naj se izvrši.

Čl. IV. Ta zakon stopi v veljavo, ko ga podpiše kralj, a obvezno moč dobi, ko se objavi v »Službenih Novinah«.

Mednarodni sejem v Lyonu

Vzorčne sajme je v Franciji ustvarila prav za prav šele vojna. Francozi so zane in za svoje zveznike hoteli nadomestiti tradicionalni lpski sejem s svojo lastno institucijo in se tako emancipirali tudi na tem polju od Nemčije. Lyon je bil za to svrhu posebno primeren. Sam je imel razvilo industrijo, v prvi vrsti svilo in med vojno je bila druga industrija priljubljena, preselili so iz severa na jug. Lyonski sejem je imel za francosko trgovino blagodejne posledice; uvedel je za trgovstvo princip koncentracije, katerega je doljez francoski individualizem preveč zmanjaval, dočim je veljal Nemcem ta princip za pravilo.

Ze prva leta se pokazala, da ostane lyonski sejem stalna institucija in zato so se njegovi prireditelji tudi odločili zgraditi zanj primerne prostore. Postavili so v to svrhu ogromno palačo, ki so jo pred kratkim dovršili. Poslopje ima znotraj na obeh straneh tri nadstropja galerij obsega 20 paviljonov in je dolga 1100 m. Do danes je to največja palača, ki je zgrajena v te svrhe.

Pomladanski sejem leta 1923. je imel 760.000 kupcev in 400.000 obiskovalcev. Za letošnji pomladanski sejem, ki se vrši od 8. do 18. marca, vlada veliko zanimanje, posebno radi padea franka, ki je omogočil francoski industriji uspešno konkurenco, v prvi vrsti z Nemčijo. To bo morda prvič, da bodo tudi izdelki francoske železne industrije cenejši kot nemški.

Zleti bi bilo, da tudi naši trgovski krogi izrabijo to ugodno priliko in se osebno prepričajo o možnosti direktnih trgovinskih zvez s Francijo, posebno ker so s tem združeni polni stroški gotovo manjši kakor na katerikoli nemški sejem.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (14. t. m.) Rž: baška, 74 do 75 kg. 1 vagon 280. Jočmen: baški, 66 kg. 1 vagon 300. Oves: baški, 3 vagoni 250. Turšica: baška, za februar, 5 vagonov 245; banatska, 2 vagona 237.50. — Moka: »6«, 1 vagon 322.50. Otrobi: 2 vagona 190. Tendence nestalne.

Dunajski žitinski sejem (14. t. m.) Goveja živina: Dogon 624 komadov, od tega 268 iz Jugoslavije. Za kg žive teže notirajo v tisočih aK: voli 12 do 16, izjemno 18, biki in krave 12 do 16, slaba živina 7.5 do 11. Svinje: Dogon 402 komada. Za kg žive teže notirajo: mesnate in debele svinje 24.000 do 26.000 aK.

== Rok za prijavo dopolnilne prenosne takse ponovno podaljšan. Iz Beograda poročajo, da je finančni minister z rešenjem z dne 12. febr. podaljšan rok za prijavljanje dopolnilne prenosne takse do 15. marca 1924. Obenem se izjavlja, da se potem rok ne bo več podaljšal.

== Statistika prisilnih poravnav in konkurzov. V mesecu januarju je bilo v naši državi 28 prisilnih poravnav in 11 konkurzov. Na posamezne pokrajine pride: v Bosni 4 prisilne poravnave, od tega 3 trgovine in 1 industrija; v Hrvatski in Slavoniji 15 prisilnih poravnav, od tega 9 trgovcev, 2 trgovski delniški družbi, 2 industriji, 1 obrt in 1 banka (Srpska fruškogorska banka; v Sloveniji 5 prisilnih poravnav in 1 konkurz, samo trgovci; v Vojvodini 1 prisilna poravnava trgovca in 1 konkurz trgovca; v Srbiji 9 konkurzov, od tega 7 trgovcev in 2 obrtnika, nadalje 2 prisilni poravnavi, od tega 1 banka v Nisi; v Dalmaciji 1 prisilna poravnava trgovca.

== Cene nepremičninam popuščajo. Posledica zboljšanja dinarja, a še bolj morda denarne krize je, da popuščajo cene nepremičnin, tako zemljišč, poslopij, tovarniških zgradb. To se opaža ne samo v Sloveniji nego tudi v ostalih pokrajinskih državah. Pomanjkanje denarja povzroča slabše zanimanje s strani kupcev, ki pri današnji tendenci naraščanja dinarja ne tvegajo nakupov na kredit.

== Nova parobrodarska družba. Firma Baburiza & Co. Ltd. v Londonu, gg. Frano Petrinović, Božo Banac in nekoli drugih njihovih prijateljev so osnovali parobrodarsko družbo pod imenom »Jugoslavenska - Amerikanska Plovdba« z glavnico 200.000 funtov sterlingov (72 milijonov Din). Družba je kupila te dni svojo prvo ladjo (900 ton), ki se bo zvala »Marija Petrinović« in bo koncem febr. odplovila iz Anglije. Družba namerava kupiti še več modernih ladij za prekomorski promet.

== Ukinjenje vodnih inspekcij se bo izvedlo v najkrajšem času in bo njihov delokrog prešel od ministristva za poljedelstvo in vode na hidrotehnične oddelke, ki se bodo osnovali pri vseh oblastnih oblastvih.

== Povprečni tečaj dolarja na beograjski borzi je znašal meseca januarja 88.80 v mesecu decembru 1923. pa 88.50. V celnem 1. 1923. je bil povprečni tečaj dolarja 93.20. To pomeni, da se je dinar napram lani že znatno popravil.

== Bilanca »Drave«, d. d. za proizvodnjo vžgalic v Osijeku izkazuje pri delniški glavnici v znesku 3.750.000 Din 2.466.688.79 Din čistega dobička. Podjetje je torej zelo uspešno obratovalo.

== Hrvatska sveobčja kreditna banka bo imela dne 23. februarja glavno skupščino. Čisti dobiček za leto 1923. znaša pri delniški glavnici 37.5 milijona Din 5.525.519.34 Din.

== Zabrana uvoza revolverjev. Po rešenju ministra vojske in mornarice je odrejeno, da se ne bodo več izdajala dovoljenja za uvoz revolverjev, pištol in revolverjske municije. Dovoljenja za uvoz lovškega orožja in municije bo izdajalo še nadalje artiljerijsko teh. odelenje ministrstva vojske in mornarice, in sicer pod nastopnimi pogoji: Za vsako naročilo se mora vložiti posebna po predpisih takelrana in podpisana prošnja, v kateri mora biti točno in podrobno označeno, kaj se želi uvoziti. Z eno prošnjo se ne more zahtevati več dovoljenj. Profakture, izstavljeni v tujem jeziku, mora biti priložen prevod, a v njej mora biti napisan podrobni opis materiala, ki se želi uvoziti. Profakture mora biti prepišana na polovici pola, a pollojsko dovoljenje napisano na posebni polji. V njem mora biti točno označeno, kar je firma prijavila za uvoz.

== O življenju lesne trgovine preko Sušaka. Odkar je vpostavljen tovarni promet s Sušakom, je močno oživela lesna trgovina preko Sušaka v prekomorske dežele. Dnevno prihaja 10 do 15 vagonov stavbenega lesa, večinoma iz Gorskoga Kotara. Mnogo lesa gre v Afriko. Neka italijanska firma pošilja naš les celo na Japonsko.

== Inflacija v Madžarski. Po izkazu 7. febr. je narasel obtok bankovcev v Madžarski za 39.7 milijarde na 1118 milijard mK. Državni dolg se je povečal za 28 na 554 milijard mK.

== Pariška banka s češkoslovaškim kapitalom. Pred kratkim se je vršila konstituirajoča generalna skupščina Banque Paris - Prague s sedežem v Parizu. Predsednik upravnega sveta je A. Girand znani francoski industrialec. Člani upravnega sveta so med drugim češkoslovaški državljani. Pretežna majoriteta delnic se nahaja v rokah Čehoslovakov.

Domače borze

14. februarja.

ZAGREB. Na efektivnem tržišču tendence nespremenjene. Od bančnih papirjev je vladalo večje zanimanje za Ljubljansko kreditno. Praštediona je zopet oslabela. Slavonska, Eskomptna in Srpska so obdržale včerajšnje tečaje. Od industrijskih papirjev je poskočila Eksploatacija. Arbitražni papirji so oslabili, ker so popustili tudi na dunajski borzi. Promet je bil slab. — Na deviznem tržišču so tečaji dalje znatno popustili. Blaga je bilo v izobilju in se je malo razprodalo. Na zunanjih borzah je dinar

dalje čvrst. Notirale so devize: Dunaj 0.115 — 0.117, Italija izplačilo 354.75 do 357.75, London izplačilo 851 — 854, Newyork 81.05 — 82.05, Praga 237 do 240, Pariz 360.10 — 374.10, Svica 1420 — 1430; valute: dolar 80.25 do 81.25, avstrijske krome 0.115 — 0.117, češke krome 296 — 0, funt sterling 346 do 349, lire 353.5 — 355.5; efekti: Eskomptna 161 — 162, Kreditna Zagreb 163 — 165, Hipotekarna 88 — 89.5, Jugoslavenska 140 — 140.5, Ljubljanska kreditna 232.5 — 235, Praštediona 990 do 992.5, Rijska puška (Etno) 90 — 91, Slavonska 105 — 107, Srpska 139 — 140, Eksploatacija 125 — 127.5, Drava 400 do 450, Sečrana Osijek 1435 — 1445, Narodna šumska 130 — 135, Nihag 150 do 155, Gutmanna 1485 — 1520, Slaveks 780 do 800, Slavonija 102.5 — 107.5, Strojne tovarne in livarne 150 — 0, Trbovlje 795 — 810, Union 0 — 1150, Tvornica vagona 180 — 185, 7% investicijsko 0 — 62.5.

BEOGRAD. Tendence je radi naraščanja dinarja na zunanjih borzah na beograjski borzi vedno nestalnejša. Blaga je bilo v izobilju in ga je prihajalo vedno več na tržišče. Tečaji so znatno padli. — Poslovalo se je na bazi 7 za Beograd v Curihu. Notirale so devize: Amsterdam 3075 do 3080, Dunaj 0.1140 do 0.1152, Bruselj 322.5 do 327.5, Bukarešta 41.75 do 42, Zeneva 1427 do 1429, London 253.25 do 253.50, Milan 855 do 856, Newyork 82 do 82.25, Pariz 368 do 365, Praga 238 do 239.5, valute: dolar 82 (zaključek), lev 60 (zaključek), lej 41.25; efekti: Izvozna 805, 7 odst. investicijsko 62.25 (zaključek), 4 odst. agrarne obveznice 80 (zaključek), po borzi 30.50.

Sokol

Sokolska župa v Celju ima v nedeljo dne 17. t. m. ob 9. dop. v telovadnici celjskega Sokola redni občni zbor. Na dnevnem redu so med drugim volitve zastopnikov za skupščino JSS in sabor, poročilo o pripravah za sabor in določitve župnih prirediteljev.

Sokol i. v Ljubljani priredi v soboto 16. t. m. ob 20. na Taboru debatni večer. Predava St. Bajič »o socializmu«.

Sokol v Trzinu je imel prošli mesec svoj občni zbor s zadovoljivim obiskom. Starosta br. Malj je pozdravil navzoče in podal poročilo o marljivem delu odbora. Rednih sej so se vestno udeleževali vsi odborniki. Dolihi dopisov je bilo 115, odposlanih 56, društvo se je udeležilo vseh nastopov župe Kranj, po grebov Judenburških žrtve in pisatelja Jos. Stritarja. Predavanja so bila tri, a tudi telovadnica je pod marljivim bratom načelnikom Telbanom precej oživela. Prireditve: javni nastop 1, veselica 1, Miklavžev večer za deca in za odrasle, odhodnica a. učiteljice Chvalatove Fride, ki je odšla v Sarajevo. Nad vse marljiv je bil dramatični odsek pod vodstvom br. Paternostna. Zalibog pa ni našel pravega razumevanja pri članstvu, ki pušča ob krasnih predstavah dvorano prazno in seveda s tem mučno deluje na diletante, ki žrtvujejo vse prosti čas. Igrali so dvakrat »Rokovnjače« in po enkrat »Mladost«, »Stare grehe«, »Njibob«, »Zapirajte vrata« in »Veleja«. Kritiziral je nato zadržanje nekaterih tukajšnjih učiteljskih moči, zlasti mlajših napram društvu. Od približno 30 učiteljskih moči v Trzinu delujeta pri Sokolu le s. Savnikova in br. Sarabon. Kje so časi, ko je bilo učiteljstvo stebel vsega družabnega življenja in napredka v Trzinu. Denarni promet je znašal dohodkov 56.020 Din in izdatkov 55.804 Din; oder se je popolnoma preuredil in znašajo stroški 20.000 Din. Izvoljen je bil sledeči odbor: starosta Malj I. B., podstarosta Jerman Tone, tajnik Videtič Julče, blagajnik Zabkar Drago, načelnik Markelj, načelnica s. Klotfarjeva, odborniki Uriš, Paternost, Stritih, Sarabon, Klotfar in s. Rojina, namestniki: s. Lavička, Mrinik, Telban.

Občni zbor Sokola v Središču. — Na Svečnice je imel Središki Sokol ob obilni udeležbi članstva svoj redni letni občni zbor. Iz poročil vseh funkcionarjev je bilo posneti, da je društvo v pretečenem letu pridno delovalo in je zaznamovali v vsakem oziru lep napredek. Treba pa bo še mnogo poštvovalnosti, da se krijejo vsi stroški gradbe Sokolskega doma. Pri volitvah je bil izvoljen ponovno stari odbor z dosedanjim zaslužnim starostom br. Fr. Kočvarjem na čelu. Občnega zbora se je udeležil kot zastopnik župe Maribor župni nadzornik brat Schaup. Izražal se je pohvalno o delu Središkega Sokola, opozoril na nekatere nedostatke in dajal nasvete in smernice za bodoče leto. Po občnem zboru so priredile članice čajanko, ki je potekla zelo animirano. Pri tej priliki je prvič nastopil društveni mešani zbor in ubrano zapel par narodnih pesmi. — Povodja br. Joža Culek je ponovno pokazal, kaj se da tudi na deželi doseči z energijo in dobro voljo. Njegov trud zasluži vse priznanje.

Stavbeni odsek COS v Pragi izda te dni knjigo o sokolskih stavbah in sokolskih telovadnicah. Na Češkem ima 449 sokolskih društev lastne sokolarne, od katerih bodo večinoma vse opisane v tej knjigi. Za društva, ki bodo zidala nove domove ali stare popravljala in povečala, bo knjiga velike praktične

vrednosti, ker bodo v knjigi našla mnogo dobrih primerov. — Sokolska župa v Mariboru je naprosila češka sokolska društva, ki imajo lastne domove, da ji pošljejo načrte in fotografije domov.

Brat Jan Machal, namestnik načelnika COS in načelnik župe polkovnika Sveva v Brnu je praznoval dne 9. februarja 1924. šestdesetletnico svojega rojstva. Češki sokolski listi se s toplo pisanimi članki spominjajo br. Machala, ki je znan sokolski delavec v vsej češkoslovaški republiki. Brat Machal je učitelj telovadbe in nadzornik telovadbe za srednje šole na Moravskem.

Sport

Češkoslovaški glas o tekmi Avstrija : Jugoslavija. Praški list »Pondelnik« piše: Jugoslovenci so postavili moštvo polno slinlih imen, skoraj isto moštvo, ki je lani igralo pri nas neodločeno. Vendar pa je bilo topot daleč od one kondicije, kakor smo ga videli v Pragi. Jugoslovensko moštvo ni imelo dovolj prilike, da se temeljito pripravi za tako važno tekmo. Jugoslovenci nogometni savez ni izbral ugodnega termina, ker je pač moral vedeti, da moštvo ni moglo trenirati. Prepričani smo, da bi Jugoslovenci dosegli mnogo boljši rezultat, če bi bil termin izbran bolj premišljeno. Neuspeh jugoslovenskega moštva, za katerega pri takih okoliščinah ne morejo biti krivi igralci, bo prijateljskemu Jugoslov. nogometnemu savezu dobra lekcija za bodočnost.

Nogometna tekma Zagreb : Gradec. Kakor poročajo zagrebški listi, se bo nogometna tekma med reprezentancama Zagreba in Gradca vršila 25. maja. Ker pa bodo tačas najboljši zagrebški igralci v Parizu, je zelo dvomljivo, ali bo zagrebški nogometni podsavaz sprejel ta termin.

Ministri sportniki. Za predsednika praške Slavije je bil izvoljen minister dr. Hodža, za predsednika Sparte pa ponovno minister Stifbrny.

S. K. Jadran v Ljubljani je imel nedavno številno obiskani redni občni zbor, katerega so se udeležili tudi zastopniki Ilirije, Primorja, Laska in LLAP. LNP ni poslal nobenega zastopnika. Občni zbor je vodil g. Bar star. Iz skrbno sestavljene tajniškega poročila g. Jamnika posnemamo, da je klub prve mesce vsled spora med člani in prvim odborom preživel precejšnjo krizo. Šele po izrednem občnem zboru, na katerem je bil izvoljen nov odbor, se je pričelo zopet živahno delovanje. Nogometno moštvo je to leto doseglo prvorazrednost. Zelo lepi so klubovi uspehi v lahki atletiki. Naj omenimo le znanega tekača na dolge proge Kreglja. Jadran je priredil propagandno stajajo Kranj-Ljubljana za prehodno darilo, ki ga je klub sam dobil. Damska sekcija ni delovala kakor bi bilo

potrebno. Klub šteje 116 rednih, 7 ustavnih, 282 podpornih članov in 32 na-raščajnikov. Blagajniško poročilo izkazuje za inventarjem vred 8778 Din sufficiz. Sledila so poročila načelnikov posameznih sekcij. Najbolj razveseljuje je poročilo lahoatletiske sekcije, kar se vidi iz tega, da stoji Jadran na rekordni tabeli LLAP na prvem mestu, ker ima 11 rekordov v moški, 3 pa v ženski konkurenci. V rekordni tabeli JLAS stoji na drugem mestu; drži namreč 4 jugoslovanske rekorde v moški konkurenci. Novi odbor je sestavljen nastopno: predsednik Bar star, podpredsednik Primožič, I. tajnik Kobe, II. tajnik Boštjančič, blagajnik Černe, odborniki Kristofek, Smole, Marinko in Mihočnovič. Želim agilnemu klubu tudi v tem letu mnoge uspehov.

Seja poslovnega odbora LNP. se vrši v petek 15. t. m. ob 20. v lokalu Sportne zveze (Narodni dom). Polnoštevilna udeležba! — Tajnik.

LASK. Danes seja ob 17. v Sportni zvezi. Udeležba dolžnost!

S. K. Primorje v Ljubljani. Danes ob pol 8. uri zvečer trening v jahalnici na Bleiweisovi cesti. Načelnik nogometne sekcije.

Turistovski klub »Skala« v Ljubljani in njega podružnica na Jesenicah priredi v nedeljo 17. t. m. skupen smučarski izlet v Jeseniške Rovte. Člani in članice, udeležite se polnoštevilno! Vožnja polovična. Odhod zjutraj ob 6.45. Priglasje sprejema do sobote tov. Eber, krznar, Kongresni trg. — Izleta se udeležijo tudi ves naraščaj. V Planini sv. Križ bo skupno vežbanje pod nadzorstvom klubovih krmarjev.

Tujci v Ljubljani

Od srede na četrtek je prenočilo v Ljubljani 152 tujcev in sicer v hotelu:

UNION: Apfelgrün Bernhard, potnik Dunaj; Barta Leopold, trg. potnik, Maribor; Butina Anton, trgovec, Kočevje; Rublik Vladimir, prokurist, Zagreb; St. Benčič, prokurist, Zagreb; Zohn Adolf, potnik, Dunaj; Fischer Gustav, zasebnik Dunaj; Fessler Rudolf, prokurist, Karlovac; Fiala Karol, potnik, Dunaj; Ghy-czy Lenard, posestnik, Cabar; Hellman Josip, trgovec, Zagreb; Jelinek Karol, trgovec, Dunaj; Jenič Artur, trg., Zagreb; Jovanović Svetozar, trgovec, Pančevo; Kaiser Ljudovik, industrialec, Zagreb; Kambič Franc, trgovec, Metlika; Kürschner Adalbert, potnik, Dunaj; Anton Moritz, direktor, Dunaj; Mazucato Ivan, trgovec, Padova; Martinović Mil., hotelir, Celje; Majdič Josip, restavratore Celje; Nejeddy Franc, ekonom, Kozje; Noot Karol, gen. ravnatelj, Jesenice; J. Premrou, trgovec, Karlovac; dr. Pečar Václav, gen. direktor, Praga; dr. Pintar Rihard, odv. kandidat, Novomesto; dr. Szili Evgen, direktor, Zagreb; Setina I., igralca, Gor. Radgona; Schmatz Ivan, nadinženjer, Dunaj; Šipuš Drago, cand. pharm., Karlovac; Transmič Stanko, st. eksp., Zagreb; Tomassich Karol, uradnik Voloska; Veselko Maks, pravnik, Metlika; Weigner Josip, trgovec, Dunaj; A. Vahčić, poštna uradnica, Kozje.

SLON: Altman Josip, ravnatelj, Karlovac; Brumen Josip, trgovec, Murska Sobota; Bastiancich Ivan, trgovec, Trst; Bertolo Julij, inženjer, Trst; Blav Jak., trg. potnik, Zemun; Buttignoni Salvatore, zasebnik, Pola; Benko Ivan, trgovec, Bled; Zentner Anton, trg. potnik, Maribor; Doloplar Franc Ivan, mesar, Maribor; Delorco Ivo, trg. potnik, Split; Fr. Dolenc, trgovec, Škofljaka; Forster F., zasebnik, Schloss Anken; Gruden Josip, abs. inž., Brno; Gavrilović M., vicekon-zul, Trst; Gogala Matej, miz. mojster, Bled; Galici Luto Sento, trg., Cimini; Holik Julij, inženjer, Albana; Holnjec Gustav, uradnik, Zerovnica; Herceg D., uradnica, Zagreb; Ivančič Ljudvik, nad-učitelj, Sv. Jurij ob J. ž.; Kovačević Jos., trgovec, Sisek; Jerman Ivo, trgovec, Radomlje; Judič Niša, trgovec, Kragujevac; Kmet Franc, lesotrojec, Trbovlje; Korolevič Vasilij, inženjer, Maribor; A. Kozma, trgovec, Osijek; Lawat Karol, potnik, Haida; Meneinger Ivan, pos. in gostilničar, Boh. Bistrica; Milevski Andrej, trgovec, Celje; Majcen Mira, žena bančnega uradnika, Celje; Obersnel Iv., trgovec, Divača; Obersnel Andrej, trg., Lokve; Prister Gvido, trgovec, Trst;

Parini Ivan, trgovec, Firenze; Pirjevec Franc, trgovec, Sežana; Papo Salih, trg., Zagreb; Perko Viljem, trgovec, Celje; Pelzman Simon, trgovec, Dunaj; Plavšak Ludvik, veleposesnik, Sv. Jurij ob Taboru; de Rivo Ivan, lesotrojec, Cervin-vento; Rusterholz Waldemar, inženjer, Frankfurt; Sofot Moša, trgovec, Beograd; Stöckl Eliza, žena posestnika, Borovlje; Standenmayer Ernst, trgovec, Stuttgart; Spieler Herman, trgovec, Dunaj; Šušter Ante, trgovec, Karlovac; Scholz Edward, tov. direktor, Dunaj; Schwarz Jakob, trgovec, Zagreb; Šoštarč Ivan, trg., Maribor; Viale Artur, vrtnar, Trst; Weghorfer Stefan, trgovec, Nürnberg; Valjak Gjuro, trgovec, Maribor.

JUŽNI KOLODVOR: Bartol Alojzij, ja, posestnika, Podpreska; Bettini Tilmaco, trgovec, Forli; Fric Franc, trgovec, ski potnik, Vrhnika; Godlar Kancijan, trg. pom., Rogatec; Kralj Dušan, trgovec, Zagreb; Piloni Ireno, trgovec, Leco-co, Italija; Pogorelec Anton, vojak, Zagreb, Kotor; Rastovšek Janko, trg., Novomesto; Rajmer Julij, kroj. mojster, Predgrad; Zabukovec Alojzij, trgovec, Vinica.

LLOYD: Černe Terezija, kmetica, Gorica; Francekovič Franc, trg. potnik, Maribor; Jaske Janko, trgovec, Zelenik; Keriklener Josipina, trgovka, Gorica; Premelj Franc, mesar, Bizejsko; Pretnar Alojzij, trg. potnik, Bled.

SOCIA: Bevc Roza, trgovka, Hrastnik; Eiga Ante, trgovec, Šibenik; Gojtan Iv., car. posrednik, Zagreb; Lavrič Pavla, zasebnica, Sodražica; Pustotnik Franc, veleposesnik, Blagovica; Rižnar Josip, posestnik, Planna; Slak Valentin, pek. mojster, Logatec; Strnišče Franc, mehanizir., Viš; Smolej Rudolf, trgovec, Maribor.

TRATNIK: Balun Andrej, železničar, Maribor.

STRUKEJ: Bedford Doroteja, učiteljica, Kamnik; Francetič Ivan, trgovec, Dolenja vas; Godec Anton, učitelj v p. Limbuš; Klun Janko, trg., Sl. Gradec; Kreiner Josip, trgovec, Trst; Može Fr. trgovec, Dvor; Miškič Sava, poročnik, Maribor; Sadnikar Nikolaj, trgovec, Trst; Stelecer Katka, posestnica, St. Ilj v Slov. Gorah; Šmon Franc, lesotrojec, Domžale; Šipuš Drago, mag. pharm., Črna.

Poleg tega v gostilnah: De Schiava, Stari tiskar 7, Amerikanec in Lozar 2, Novi svet 1.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«
Odgovorni urednik Pr. Brozovič
Tisk Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani

Dr. A. R-n:

V mariborski moški kaznilnici

Maribor, sredi februarja.

Na desnem bregu Drave se dviga nad Mariborom monumentalni kompleks stavb moške kaznilnice, ki so jo po najmodernejših sistemih sezidali pred 32. leti. Ze dolgo me je mikalo obiskati to samotno laboratorij in podati javnosti vsaj majhno sliko iz našega mrtvega doma. Naprosil sem višje državno pravdušstvo v Ljubljani, če smem skupno z našim publicistom Ignacijem obiskati kaznilnico. Odgovor sem prejel, da nameravava svoje čiste s tega obiska potem objaviti. Bila pa sva obveščena, da prošnjak žali ni mogel ustreči, ker takšni obiski v pravilniku niso predvideni. Vsa čast čuvarem postav in naredb. Ker pa sem tudi jaz jurist in vem, da so paragrafi skrivljeni in prožni, sem ubral drugo pot, da pridem za tajinsveno zidovje kaznilnice. Se smejo v kaznilnico razni podjetniki in poslušalci juridčne fakultete, morajo biti predvideni tudi obiski drugih juristov. In res sem pred tedni dobil iz Ljubljane dovoljenje za predvideni obisk člana pravdnika.

Minul petek sem krenil čez državni most po ledeni pobočni cesti. Ze tam sem srečal košček življenja zaznamovanih: trije v rjavi raševini so peljali zastraženi proti mestu. Civilist je veselo podpravljal stražnika, ki je prijazno odkimal — bivšemu varovancu. Ostalo se je zgodilo brez besed. Mlad obsojenec, bled, ledno upadlega obraza, je stegnil ozeblo oko za hrbet in že je bila cigara na tleh. Oko postavne ni slutilo prestopka, a v novem ukradenem trenutku bo dišal dim privabljal spomine iz svobodnega življenja.

Vhod pelje skozi ogromna železna vrata na vrt in potem novi železni zapah, draža in pod spremstvom drugega stražnika do tretje železne mreže, dolg hodnik, na vse strani premrežen z železnimi klenki. Hladna tišina veje od sten, samo koraki straže jo motijo. Napis pisarn. Vstopim. Zopet žarek iz onega sveta: mela parketa in s preprogami. Samo mreženo okno spominja nazaj na one mračne hodnike. Vodja kaznilnice gospod uradni ravatelj Filber me prijazno sprejema in najprej ponudi potrdilo za darilo podpornemu društvu odpuščenih kaznjencev. Podpisujem in revanža pričenja.

Dolg intervju. Beležim: Zavod obstoja 32 let in je zgrajen za 472 kaznjencev, katero število pa je vedno prekoračeno. Sedaj jih imajo 480, največ so jih imeli po prevratu 600, med vojno so jih nabavili tudi do 700, v času, ko so imeli tam tudi politične jetnike. Politične kaznjence dajejo sedaj le v zapore okroglih sodišč, v to kaznilnico, ki je edina popolna v naši državi, pa ostale zločince s kaznimi nad 1 leto ječe. Podobni kaznilnici, vendar manjši in še precej staroroveški, imamo v Lepoglavu in Sremskih Mitrovicah ter v Begunjah žensko, kateri so v zadnjem času priklopili tudi prisilno delavnico za ženske. Ze dolgo časa se trudijo dobiti v bližini Maribora primerno poslopje za posredni zavod, v katerem bi bili nameščeni kaznjenci po prestopku dve tretjini kazni in se tam ob večji svobodi z delom na polju pripravljali za povratek v redno življenje. Po prestopku tri četrtine kazni v takem zavodu bi kaznjence odšel na pogojni dopust. Ta sistem je že uveden v Lepoglavu in Sremskih Mitrovicah za srbske kaznjence, morali bi ga pa izvajati že tudi v Mariboru, kamor pošiljajo odmetnike, ki so sojeni po srbskem kazenskem zakoniku. Takšen zavod so hoteli napraviti v gradu baronice Post na Zg. Poljskavi in v zadnjem času na Scherbaumovem veleposvetstvu pri Sv. Miklavžu. Akcija pa je obšla.

Nad pisalno mizo višjega ravnatelja visi velika tabla fotografij njegovih največjih »ljubljenecov«. V kratkih potezih poslušam romane resničnega življenja: ropar, morilec, požigalec, goljuf, tat — 5 let, 10 let, 20, dosmrtna ječa. Obrazi, obrti, ostrizeni, mrki. V sredini 20letni deček, mlade skoro nedolžne oči, njegov kazenski list pa je popisan že na obeh straneh. V bližini finejši obraz gizdalina. Ravnatelj ga je poznal kot dečka, na kolenih mu je sedel in se igral z veržico. Sedaj hodi vsak dan mimo njegovega zamreženega okna, na vratih je vizilka: umor. Življenje — dovolj mi je romanov, greva v notranjost hiše. Konferenčna soba: zelena miza, kjer sprejemajo nove goste. Uradniki predložijo akt, zdravnik in učitelj odreja za višjim ravnateljem zaposlenost kaznjencev.

In potem naprej po širokih kamenih hodnikih. Odklepajo ključavnice, stražniki javljajo: 50 mož, 20, 70. Stojimo za

zadnjim zapahom. Pred nami velikomestna trozvezna galerija z železnimi hodniki, pritličje, prvo in drugo nadstropje, nad nami mostovi, ki vodi zopet v drug oddelek. Na vse strani dolga vrsta ozkih celic s enim oknom pod stropom. Mraz, mir, zrak mrtvega doma, na galeriji drugega nadstropja salutira stražnik, v roki rožljajo ključ. Gremo. Čuvaj odpira: Sem že mimo, ko mi ravnatelj pojasnjuje vizitko goljufije iz mariborskega bara. Človeče videti bivšega elegantnega kavalirja? »Hvala gospod višji ravnatelj.« Ze so zaprta vrata. »Kaj dela sedaj?« »Glejte,« — skozi majhno zamreženo lino vidim mladeniča, ki v samotni celici dan na dan od jutra do večera lepi papirne vrečke in tako odslužuje državni stanovanje in hrano. Kolo sreče — kje so časi, ko je plačeval muziko, svilene toalete in izvoščel? Ze sem v drugi celici. Tudi mladenič rdečega lica, živih iskrenih oči. Pri vinu se je stregel, pa bo moral 2 leti lepiti vrečke. Sedaj gre še potaši, komaj pred dvema dnevi je prišel. Ko bo odhajal, bo rdečica že davno splahnela, — bodo tudi njegove oči še vedno tako iskrene in mehke? Tretja celica. Bled, brezbarven, top obraz. »Kako je?« »Dobro, gospod!« »Imate kako željo?« »Mrljo je.« Apatično so padle besede v puščobo. Sedaj sem šele prav tužil jočo, debele mreže in ledene železne cevi, ki bi jo naj ogrevale, pa ni kreditov za kurjavo. Za železno mrežo pa samo eno okno. Krutje in dolge so morale biti noči v teh celicah, ko je zunaj škripala zima. Dovolj mi je celice, oken, mrež in vrat z okroglimi linami.

Smo v drugem nadstropju: iz sosednega traktira odmeva petje. Zavodov nadučitelj Cizelj ima močan pevski zbor kaznjencev, ki prepevajo po nedeljah v cerkvi. Celo močnega tenorista ima. Ravno smo dospeli do učilnice, ko so odhajali z notami. Spoštljivo pozdravljajo. Ura odhaja je ugnanila. Še malo gorkote so mi pokazali: Knjižnico, kjer imajo krog 5000 knjig, vzorno urejenih, slovenskih, nemških in laških za odrasle. Po stenah slike, celo izvirne samouka Rusi, ki je prišel v celico kot analifabet. Knjige urejuje kaznjencev — bivši rudar. Sledi učilnica s šolskimi klopmi, kjer ima šolo v dveh razredih nadučitelj Cizelj, tudi cirilico jih je že naučil. Posebno šolo ima še za analifabete, muslimanske odmetnike in v dveh oddelkih za mlade kaznjence. Ti imajo tudi svojo mladinsko knjižnico, ki je še od poprej dobro opremljena, s krasnimi

nemakimi deli. Sedaj seve tudi za knjige ni kredita.

Skozi veliko, lepo cerkev prihajamo v mladinski oddelek. Pred vojno so že pričeli z gradnjo posebne mladinske jetnišnice za mlade zločince vseh alpskih dežel. Dokončali so samo vrtno ograjo. Sedaj je še ne potrebujemo. Lani so imeli zaprtih še 240 mladih zločincev ki pridejo semkaj s kaznijo od šest mesecev naprej. Lanske amnestije pa so število skrčile na 32. Videli sem jih pozneje na dvorišču, ko so se v treh od delkih sprehajali v krogu. Obrazom bi težko prisodil zločinske misli. Vsekarer je pokora trda. V zavodu so popolnoma ločeni od odraslih: imajo svoje posebno dvorišče za sprehod, ločene celice, bolnico, samo pri maši vidijo odrasle, ki so pa od njih ločeni na koro. Spe pa v takozvanih ameriških kojah, ki bi jih najraje primerjal menežarijskim kletkam. V nezakurjenih sobah je postavljena dolga pločevinasta kletka z oddelki celic v višini kakih 2 m z mrežasto streho in vratmi. Takih celic je povprečno po 10 v eni sobi, seveda nezakurjeni. Dečki toraj niso sami v sobi, vendar eden drugega ne morejo videti. Pločevinaste stene tik ob posteljah morajo biti v teh zimskih nočeh paš proketo mrzle za speče dečke.

V posebnem traktu je zavodova bolnica. Stražnik je javil 20 bolnikov, veliko postelj je bilo praznih. Sobe so jako snažne in zakurjene. Sploh je v cellem zavodu povsod skrajno snažno. — Podvzval sem se vun. Največ bolnikov je seve tuberkuloznih, zlasti odmetnikov ki težko prenašajo spremembo klime. Odmetniki so specializirani mariborske kaznilnice. Semkaj pošiljajo vse zločince muslimane, ki jih imajo sedaj že 90. Izgledajo skoro dobrodušni, v zavodu so baje izredno krotki, imajo pa na vesti povprečno po 15 umorov. Ker ne jedo naše hrane, imajo svoja dva kuharja — kaznjence in tudi svojega duhovnika, kaznjence-hodžo, ki izvršuje kljub svojim hudodelstvom nižje cerkvene obrede in pokopava sotrpine. V šoli se prav pridno učijo in so otročje veseli, ko se nauče pisanja. V krojaški delavnici smo »zasačili« Arnava, ki bi moral krpiti vreče, — pri pisanju. Hotel je baje pokazati učitelju napredek. Težke okove so jim vsled amnestije sneli.

Prihajamo v kuhinjo. Kaznjenci s kuharskimi čepicami na glavi stoje krog 4 ogromnih kotlov. Pokušam večerjo: juha krompirjeva, ki ni slaba, tudi kruh

je dober. Kaznilnica irsa tudi svojo pokarno, ki peče za zavod in še za jetniške nize mariborskega in celjskega okrožnega sodišča.

V ozadju so delavnice. Vse potrebe ščine v kaznilnici, obleko in obutev, izdelajo kaznjenci sami. Razen tega delajo za stražnike uradne kroje in če preostane čas, še za državne nastavlence druge obleke. Isti sistem vlada po vseh ostalih delavnicah: imajo še knjigovodstvo z litografijo, kartonažo, mizarstvo, metlarstvo in tkalnico, kjer sta pravkar zasebna podjetnika »Gradišnik in Zelenka« namestila nove stroje z električnim pogonom. Ob strani stoje stari leseni kolovrati, dva starčka še navijata na njih, ker sta preokorna za nagla ječenja koleca. Ravnatelj mi predstavlja plestastega dobričina, ki bo prihodnji tedn doslužil svojih 15 let in bi najraje ostal še naprej v svoji celici, ker ne ve kam bi v svet. 15 let je sukal tukaj povsemo, kako si naj zasluži sedaj zunaj kruh — zopet neizprosno življenje, ki mu ne moreš usmeriti druge poti. Obrtniki so nejevoljni nad zavodov. delavnicami, ker jim jemljejo zaslužek. Pa — ali naj vzamemo tem nesrečnim moralnim kridatorjem, ki smo jih morda mi sami vsaj 90 odstotkov poglali na stran slike steze, še to edino uteho, da z delom prebijajo dolge, v brezkončnost segajoče dneve.

Zor se je mračilo, ko smo stopali čez dvorišče. Visoki zid ga loči od sveta, v sredi nasipana cesta v ogromnem krogu po kateri so krožili kaznjenci, dva in dva. Ura oddiha, živahno kramljanje, med njimi mladi slepec, ki je ustretil ljubico in hotel se sebe, pa je izgubil le oči in sedaj sedeva sam v celici. Pred njim hodi krepek fant z železjem na nogah. Baje je bil remiten ten in sedaj mora zvenketati z verigami — svarilo drugim. Ob zidu šeta par starcev, nekateri že s palico. V krogu bi ne mogli držati koraka, pa jih puste ob strani. Trije prestopavajo vsak sam zase, ni jim do govora in za nikogar. Kot blodi jo misli, kam hiti hrepenenje...

Poslavljam se in zahvaljujem ravnatelju za prijaznost. Stražnik odpira vrata in zopet hitro zaklepa. Hitim ob Dravi, onstran reke užijajo luči po mestu, še bolj hitim proti svetlobi, domov v zakurjeno sobo.

Ne bom več nadlegoval višjega državnega pravdnika za dovoljenje nepredvidenih posetov.

Vaška beseda 50 par

Mali oglasi

Za »Dopisovanje« in »Zenitve« se računa vsaka beseda 1 Din. — Priročje se le mali oglasi, ki so plačani vnaprej. Plača se lahko tudi v znakih. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena spazka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Službo išče
praktikantinja s petmesečno prakso kot blagajničarka. — Večja je slovenščine in nemščine. — Naslov pove uprava »Jutra«. 3409

Strojnik
samostojna moč, večer el. in montaže, in-e službe. — Gre tudi kot kurjač za lokomotivo. Naslov pove uprava »Jutra«. 3438

Trgovski pomočnik
večš manufakture, gre tudi v galanterijo, šoli mesta na Gorenjskem. Ponudbe na naslov: Frano Jano, Retnje pri Trzinu. 3496

Prodajam
Apno
širo, neuglašeno, prvotno, več vagonov, se prodaja. Plačena vprašanja na poštini predal št. 7, Kamnik. 3532

Otroški voziček
skoro nov, se prodaja. Ulica na grad 5. 3524

Bencin-lokomobila
»Otto« Langen & Wolf, 4 HP, ležajoča konstrukcija s predležjem, prodaja. Strojno ključavničarsko podjetje, d. z. o. s. v Kranju. 3480

Voz
srednje tečaj in kolese, prodaja. Ljubljana, Hradečkova vas 68. 3499

Lepe fujakarske sani
prodaja po ugodni ceni radi pomanjkanja prostora. — Kje, pove uprava »Jutra«. 3503

Pekli, pozori
Preda se skoraj nova Telgelmova hiša. Kje, pove uprava »Jutra«. 3501

Šivalni stroj
(Rindschiff) za krojenje, dobro ohranjen, se prodaja. — Naslov pove uprava »Jutra«. 3508

Pohišstvo
10 spalnic iz mehkega lesa, fino barvane po 3500 Din. — Zgornji in spodnji vmeti 425 Din. Sprejemam tudi vsa dela. — Zupančič Franc, mizar, družina Glince št. 20, Viš. 3384

Hrastovi hlodi
primo, franko vagon Kočevje, 650 Din m³, prodaja in dobavi takoj Josip Futre, Mozeli 41 pri Kočevju. 3326

Mlin in žago
s stanovanjem, oddam v najem. — Naslov pove uprava »Jutra«. 3414

Opremljena soba
z uporabo kuhinje in če mogoče uporabo klavirja, se 139 v Ljubljani za mater in hčer proti dobremu plačilu. Naslov pove uprava »Jutra«. 2860

Dijaka
se sprejme na stanovanje in hrano. — Poglejte na upravo »Jutra« pod »Dijak«. 3567

Na stanovanje
se sprejme 1-2 boljši gospodinjci. — Naslov pove uprava »Jutra«. 3564

Skoraj novo hišo
ki stoji ob okrajni cesti in na najbolj prometnem prostoru v Trbovljah, prodaja za nizko ceno. Pripravna je za trgovino ali obrt. Cena in drugi podatki se izvejo pri lastniku: Juriju Feraš, zidaraki mojster, Trbovlje II. 3389

Nova vila v Ljubljani
poleg restorane železnice, se radi preseli v takoj in ugodno prodajo. Vila ima 5 sob, kuhinjo z vsemi pritlikalnimi, sušilnica s 4 sobami, elektrika, vodovod, centralna kurjava, kopalnica, gorka voda. Poleg stavbe 1000 m² parcele. Vse takoj na razpolago. Plačana na poštini predal 49, Ljubljana. 3381

Posestve na Polzeli
tik kolodvoru, pripravno za vsakega podjetnika, se prodaja. Več pove Josip Herman, Polzele. 3360

Usnarjari, lončarji!
Po nizki ceni prodam staro tovarno v Savinjski dolini, pol ure od postaje. — Marija Boh, Trbovlje I. 3283

Dvonadstropna hiša
v sredini mesta, s velikim praznim obrtniškim lokalom, 4 stanovanji, kleti, se za Din 200.000 prodaja pod ugodnimi pogoji. Stanovanje 2 sob kupcu na razpolago. Naslov pove uprava »Jutra« pod »Pravni prostor«. 3269

Mesečno sobo
laskem pri boljši rodbini, po možnosti s posebnim vzhodom. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »I. marec«. 3434

Lepo sobo
v sredini mesta s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, šče zelo soliden bančni uradnik. — Ponudbe pod »Dubrovnik« na upr. »Jutra«. 3440

2000 K nagrade
za prazno sobo s kuhinjo ali sobo s souporno kuhinjo. — Ponudbe če mogoče a ceno pod »Marec 1924« na upravo »Jutra«. 3378

Sobo
v neposredni bližini deželne sodišča, oddam za pisarno. — Cena nizka. Naslov pri upr. »Jutra«. 3375

Razno
Kone. promet. pisarna
J. Stube, Maribor, Lekar-niška ulica št. 4 — prodaja: TRG. HILLO v Mariboru s dobro specializirano trgovino in gostilno s prostim stanovanjem. DVOBRUŽIN. VILO s prostim modernim, petosobnim, parkiranim stanovanjem z elektriko, vodovodom, pilnom in lepim vrtom. MANJSA POSESTVA v mariborski okolici in drugod ter GOZDNA POSESTVA za gojenje in veleposredstvo. Iščo: DRUŽABNIKI s ali brez sodelovanja s večjim in manjšim zneki za industrijska, trgovska in obrt. podjetja. Prekrujuje: najvarnejše in najplodnostnejše množice kapitalov po dogovoru. 3368

Fine klobase
krvave in jetrne se še dobijo v petek in soboto pri Chalupeku, Stari trg 19. 3500

Izposodi se
nekaj damskih maskeradnih oblek, Fabian, Tržaška cesta 4/II. 3452

Slovenija, pozori!
Kdor hoče danes v tej dragi- ni res poceni aidati — in druga postopila, naj ima dobro preudarjen načrt, da si prihrani stroške zidanja. Take načrte naj naroči edino le pri slavitem podjetju Drasolin Korošec, Rečica ob Paki. 3298

10.000 Din posojila
se išče na dobro vpeljano obrt proti visokim obrestim. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »25 odst.«. 3506

Posodim
proti primernim obrestim a 1. aprilom 650.000 kron na knjižbo ali poročilo v kakšni podjetje. — Pogoji stanovanja in mesečna plača. — Naslov pove uprava »Jutra«. 3427

Pismo pod »Hvalečnost«
določa prepozna za podelitev. Prosim v petek ob isti uri in s istim znakom na Marjini-nem trgu. 3480

Mlad podjetnik
(tovarnar), želi znanja s gospodinjstvo katere posejduje večje premoženje v avrbo razširjenju tovarne. — Samo resne ponudbe s sliko na upr. »Jutra« pod »V skupnosti je moč«. 3451

Kratek klavir
dobro ohranjen, se poceni prodaja. — Kje, pove uprava »Jutra«. 3512

Jazbečarja
ki je izvečan in zelo nater na lase, tor gre rad v lase, jame, kupim, V. Jakli, Kr-melj, Dolensko. 3490

Pes voljejo pasme
6 mesecev star, se prodaja. — Vpraša se pri bližnji v Sion Gregorčičevi ulici št. 11. 2473

Knjige za mladino

Fr. Milčinski: ZGODBA KRALJEVIČA MARKA. Vez. 18 Din, po pošti 1-50 Din več.

J. Šorli: ČIRIMURCL. Povest s slikami. Broš. 20 Din, vez. 25 Din, po pošti 1-50 Din več.

Fr. Milčinski: TOLOVAJ MATAJ. Pravljica s slikami. II. natis. Cena broš. 18 Din, vez. 25 Din, po pošti 1-50 Din več.

J. Šorli: BOB IN TEDL. Dva neuglasca. Povest s slikami. Broš. 12 Din, vez. 18 Din, po pošti 1-25 Din več.

J. Waschtetova: PRAVLJICE. Z večbarvnimi slikami. Vez. 22 Din, po pošti 1-25 Din več.

Čika Jova: PISANI OBLAKI. Vez. 14 Din, po pošti 1-25 Din več.

Čika Jova: KALAMANDARIJA. Vez. 12 Din, po pošti 1 Din več.

Vse te knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ulica št. 54.

Priporočamo knjigo:
Stojanovič A., Rumanovska bitka.
Popis bitke in njen pomen z dvema zemljevidoma. Knjiga velja s poštno vred Din 31.— ter se naroča pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Zahvala

Na mnogostransko izraze odkritosrčnega sožalja, ki smo jih prejeli pismeno ali ki so nam bili izraženi osebnou, ob izgubi našega ljubljenelega soproga, nepozabnega očeta, sina in brata, gospoda

Frana Adamiča

izrekamo tem potom vsem našo najpristranejšo zahvalo. Posebej pa se zahvaljujemo č. & duhovščini in o. o. frančiškonom, zastopnikom raznih korporacij in društev, ter prijateljem blagopokojnikom za udeležbo pri pogrebu, pevskemu društvu »Ljubljanski Zvon« za prekrasni tolažbepolni žalostinki, darovalcem prelepih vencev in cvetja, končno vsem, ki so našega dragega pokojnika tako številno spremili na njegovi zadnji poti. Še enkrat vsem naša najpristranejša zahvala!

V Ljubljani, dne 12. februarja 1924.

Globoko žalujoči ostali

Lucifer

119

Glas postane nakrat trd in osoren: «Uga! mi tvoji odpor, Irena! Če bi se mi prostovoljno podvrgla, bi te ne mogel ljubiti bolj! Toda, da boš uvidela, da ne trpim, šale, ti bom ponovil jaz ono pismo. Kajti potrebno je, da veš, kaka izbira te čaka, in da priznaš tudi sama, da ti je vsebina še vedno dobro znana! ...»

Lucifer izbruhne v smeh — in njegov peklenski odmev se zaje Ireni v možgane, da kar zajeti od silne bolečine. In ko se njegov smeh razblini, se znova začuje njegov glas:

«Se-li še sponiljaš onega dne, mala moja? Bilo je sedmega maja. Takrat te nisem tiskal. Danes smo tretjega junija, poznaš me; torej že šestindvajset dni. To je mnogo, zlasti, če človek ljubi! ... Tako! Torej, sedmega maja, sem ti pisal:

«Irena, hočem, da napravite tajno v svojem srcu, s temi s seboj, odkrito-srčen, končnovečerni in neomajen sklep, da hočete biti moja, popolnoma moja, moja na veke in nikogar drugega, daleč od Pariza, zunaj Francije ...»

Mogel bi Vas samo s svojo voljo dovesti k sebi, in Vi bi se mi ne mogli upirati niti v mislih. Pa ne! ... Hočem Vas videti premagano, voljno in vdano. Hočem, da dahnete svoj «da» po lasnem predarku. Hočem, da se sami odločite za svoje bodoče suženjstvo.

Evo Vam navodil: Sprejmete moje zahteve? Zadostuje, da jih sprejmete v duhu, jaz bom vedel o tem. Človek je vsaka beseda pisana in izgovorjena.

Ako jih ne sprejmete — gorje Vašim ljubim in dragim! Prva žrtev bo Vaša teta Lucija; ne brez strašnih muk, ki jih ne bo vedela niti izvora niti po-

mena, bo zaključila svoje življenje. Nato je na vrsti Vaš stric profesor Lourmel, potem Vaš prijatelj Mattol in končno Vam najdražji, Vaš Raymond.

In potem... potem boste moja tudi proti svoji volji. Vaše življenje bo polno očitkov in kesanja, da ste po nepotrebnem žrtvovali štiri ljudi, ki so Vam najdražji na svetu.

Dam Vam časa do 10. junija. Če do takrat ne sprejmete mojih zahtev, je Vaša teta obsojena: umrla bo po hudih 12urnih mukah 11. junija opoldne.

Če pa ugodite moji zahtevi, Vam sporočim takoj vse potrebno podrobnosti ...»

Glas umolkne.

Irena vije roke v silnih krčih.

Strašna misel ji plane v možgane: smrt!

«Treba mi je storiti le korak in skočiti v morje! Voda me bo zagrnila in nikdo ne bo mislil na samomor, vsi bodo prepričani, da se mi je pripetila neizogledna!»

«Ne, ne, Irena! se začuje glas. «Ne boš se usmrtila, ne dovolim ti! Edino v tem ti ne pripuščam svobodne volje ... Le poslušaj! ...»

Ona se hoče upreti strašnemu, nevidnemu sovražniku, ki je kljub nezmeri oddaljenosti vendar tako silen nasprotnik. Z vsem naporom se hoče vreči v morje ...

A, glej, ne more! Kakor da se je pred njo postavila stena, nevidna elastična stena, ki jo odbije, potem pa polahno, a z neodoljivo silo odrine nazaj ...

In glas povzame:

«Nikdar ti ne dovolim Irena, da sama uničiš svoje življenje ... V vsem drugem ti puščam svobodno voljo, le v tem ne! A da ti dokažem svojo nepopustljivost in moč, da vidiš, kako

neusmiljen bom, če se mi ne boš pokorila, ti hočem pokazati prizor, ki te bo izučil ...»

Miss Ellen ...»

Glas zopet umolkne.

«Da vidim,» jekne Irena, in srce ji tolče od neznane bojazni.

«Aha, torej te stvar zanima?» odvrne glas tajinstvenega Lucifera. «Torej: miss Ellen mi je povsem indiferentna in niti misli nisem še na to, da bi ji vzel življenje. Toliko bolj, ker zdaj natančno vem, da bom po desetem juniju tako vsemogočen, da bom kakor blisk lahko usmrtil gospoda Aleksandra Prillanta, očeta malega Henrija.

Torej, Irena, miss Ellen bo umrla in ti boš prisostvovala njeni smrti ...»

«O, bestija, podleži!» zakriči Irena, zgrozeč se od studa in bolečine.

«Le psuj me!» se paži satanski glas.

«Kako lepa si zdaj, Irena moja! ...»

Le eno žensko poznam še na svetu, ki te dosega v lepoti: Laurence Pailli, Pailli, Pailli, jo poznaš, ono veliko pevko? ... Da, da! Tudi ž njo se boš sešla pri meni ... in ona ti bo sestra in tekmovalka! ...»

«Počast, o počast!» ...»

«Vpij, Irena, le krepko vpij! Glej, te že čujejo! Miss Ellen hiti k tebi, prepustivši Henrija Mattola, ki se ga hoče tudi iznebiti, da ti prihliti na pomoč. Prepozno! ... Vidiš miss Ellen? ...»

Njena smrt bo simbolična: kakor žival, ki jo bo pograbila, tako bom tudi jaz iztezal svoje tipalke ter potegnili k sebi vsakogar, ki ga bom hotel ...

Zdaj me še ne razumeš, Irena, a kmalu pride čas, ko ti bo vse jasno. Za zdaj samo opazuj. Hočem, da gledaš, kaj se pred teboj godi! ...»

Pokoravajoč se glasu, ki ji je odmeval v možganih in ob čigar pojavu ji je vstala v spominu strašna slika rdečelaskega suhega človeka, oblečenega v smoking, se Irena zare pred se.

In tedaj se ji izvije iz grla oster krik,

Irena odskoči, se zadene ob skalo, in opotekaje se, se zgrudi na kolena ter se kakor uročena zastrmi v strašni prizor.

«Oha! ... Kaj vam je, draga gospa? ...» je kričnila Angležinja in poskočila na skalo, ob katero se je gospa Ciseratova zadela, ko je planila nazaj.

Automatično, brez izraza v očeh, popolnoma obvladana od volje daljnega Glója XIII. Wartškega, se ozira miss Ellen v smer, kjer je Irena opazila ono strašno ...

In Angležinja zarjave ...

Zarjave kakor zatuli pes, ki vidi pred seboj smrt v slepilu mesečne noči ...

Na njen žalosti in obupa poln glas odgovori Mattol, ki se je nahajal sto metrov od skale:

«Irena! miss Ellen! Pogumaj! ...»

Takoj sem pri vas! ...»

A že se je Angležinja kakor fascinirana namerila v vodo.

Nekako štiri metre od skale se je na morsk površini gibala z očmi uspavajočo počasnostjo strašna žival.

Polip! Ogromen polip, kojega tipalke, dolge več metrov, so se zvijale okrog njega kakor vijole se kače. Napihnjeno rumenkasto telo z umazano-rdečimi progami ... dvoje velikih, črnih, izbočenih oči, z izrazom požrešne krutosti ... pol človeške pol živalske ...

In miss Ellen koraka proti polipu! ...

Nesročnica se je očividno nahajala v somnambulskem stanju, a njen somnambulizem je bil tolik, da je ni vzbudila ni svežost vode, da je niso priklicali iz njega niti klici Mattola, ne Martina, ki je s Henrikem v čolnu krepko veslal njej na pomoč ... Ne zmenil se za klice, ne mence se za hlad, ki ga ji je voda oddajala, koraka Angležinja naprej ... naprej proti polipu! ...

Ko je seže voda do prsi, začne plavati ...

Ne dolgo!

Tipalka se pokaže iz vode, zamahne v zrak, udari po vodi in se ovije okrog Ellen, da izgubi ravnotežje ... Še druge tipalke jo zgrabijo, potegnejo k sebi — in Angležinja, ki je že kakor mrtva, se jame pogrezati v globine ...

In ko se Mattol in Martin — stiska jo k sebi ihtedečega Henrija — ki sta med tem dospela do Irene zavesta, ko hočeta skočiti na pomoč, začutita, da jima nevidna sila ovira korak, polipa se med tem s svojimi tipalkami oklene telesa Elleninega in iz gine počasi s svojo žrtvijo v globine ...

Oster žvižg prereže zrak.

Mattol in Martin se ozrota.

«Lampas!»

Pokoren Ciseratovem povolju je Bonnelly ves čas pazil na izločnike, ko je začel vzklikati in kriče, je takoj uvidel, da se je nekaj pripetilo, in poklical Raymonda.

Na krovu podmornice se zdaj najajo poveljnik, drugi častnik in nekaj mornarjev, in Lampas se previdno približuje klečem, a vsled opasnosti, da naleti na podmorske koralne kledč, se mora kmalu ustaviti.

«Raymond, Raymond!» zavpije Mattol, ko se zave od groze, ki mu jo je vzbudil strašni prizor. «Miss Ellen je v veliki nevarnosti ... ogromen polip jo je zgrabil! ...»

Z blaznim pogonom zavesla Martin s svojim čolničem na kraj, kjer je izginil polip, izročivši poprej skoraj onesvečenega Henrija Mattola. Velik in širok nož se zasveti v njegovih rokah, in Martin plane v morje.

Volna
za jumperje in obleke
v najmodernejših
barvah 20 1
Toni Jager-Cerne
Dvorni trg 1.

Tkalnica v Sloveniji

išče tkalskega mojstra, ki se razume tudi na izdelovanje vzorčnega blaga (Schafstmaschine). Stanovanje na razpolago. Ponudbe z navedbo starosti in dosedanjega službovanja je poslati pod šifro: „Bodočnost“ na upravo „Jutra“. 689/a

Št. 2967/24

ref. VI

Razglas

Seznami oseb in voz, zavezanih za ljudsko delo (kuluk) pri popravilu cest v smislu zakona in pravilnika o kuluku z dne 20. julija 1923, Uradnega lista št. 260/72, so sestavljeni in bodo javno vsakemu na vpogled razloženi v mestni posvetovalnici od dne 18. februarja 1924 do včetega dne 1. marca 1924, vsaki dan izveniš nedeljo od 8. do 14. ure.

O tem neprestopnem štirinajst dnevnem roku, ki začne dne 18. februarja 1924 ima vsakdo pravico ta seznam vpogledati, zahtevati na podlagi dokazil za svojo osebo njega popravilo oziroma vložiti proti njemu za svojo osebo pritožbo potom mestnega magistrata na ljubljansko oblast. Pritožba more biti kolekovana s 25 dinarji in podprta s potrebnimi dokazili.

To se daje javno na znanje in ravnanje.

Mestni magistrat ljubljanski
dne 8. februarja 1924.

Župan dr. Perič l. r.

Polnojarmenik

681/a

s 65 cm osnovnim prelivom (Stammdurchlaß), v tovarni prenovljen,

in

nova mahalna žaga (Pendel-säge)

sta naprodaj

pri trdki H. Hermann, Laško.

Novejše knjige Tiskovne zadruga v Ljubljani

Novačan A., Samosilnik. Povesti. Vez. 48 Din, broš. 40 Din, s poštnino 1:50 Din več.

Hurban Vajansky, Leteče senice. Povest. Vez. 28 Din, broš. 22 Din, s poštnino 1:50 Din več.

Sienkiewicz, Z ognjem in mečem. Zgodovinski roman, ilustriran. Vez. 120 Din, broš. 106 Din, s poštn. 5:50 Din več.

Veber Fr., Znanost in vera. „Pota in cilji“, XV. in XVI. zv., mehko vez. 65 Din, po pošti 1:50 Din več.

Čermelj L., Materija in energija v sodobni fiziki. „Pota in cilji“. XVII. in XVIII. zv., mehko vez. 60 Din, po pošti 1:50 Din več.

Knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Prešernova ulica št. 54 (nasproti glavne pošte).

Najdeno je

kje se dobi najceneje in najboljše pletenine vseh vrst, kot nogavice, šali, jumperji itd. Vsi izdelki so prvovrstni in cene konkurenčne. — Za vsa naročila se priporoča trdka A. Pogačnik, Ljubljana, Vojvoda Mišiča cesta 21-II. 688

KAM, PRIJATELJ?

Da ne zamudim ugodnega nakupa pri
nanovo znižanih cenah
hitin k 97 1
A. Šinković
nasl. K. Sosa
Ljubljana, Mestni trg št. 19

Bukovo oglje

suho, dobre kvalitete, vileno, za eksport zmogljivo blago, kupnje vedno 500

Guerrino Marcon, Trst,

Via San Anastasio 10.

Obvezne oferte z najnižjo ceno franco Postojna naj se pošlje na gorejši naslov ali pa na **Giov. Marcon, Straža (Dolenjsko).**

Iščem gospodično

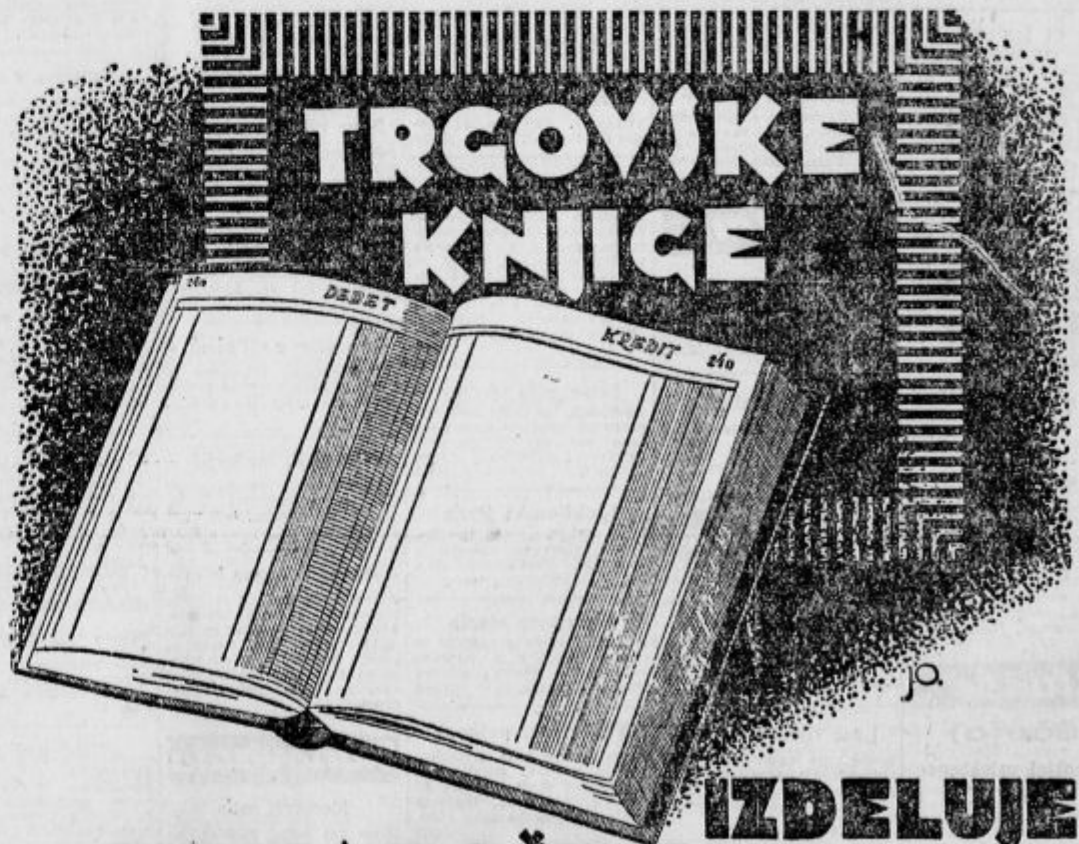
(Nemko) k svojima 5 in 9 letnima dečkoma, katerima naj bi bila pri učenju srbskega jezika v pomoč. Ponudbe z zahtevki plače na **Emanuela Steina, Alibunar (Banat).** 679 a

Išča se za takoj prvovrstna trgovska izobražena moč

za samostojno vodstvo velike podružnice v Sloveniji. Kavčica potrebna. 654a
Ponudbe z navedbo referenc je poslati na **Bourne & Co., Maribor, Solška ulica 2.**

Dva mizarja

samca, za popravilo tovarniških stanovanj, se takoj sprejmeta. 657/a
Pismene ponudbe z navedbo urne plače na **Tovarno cementa, Zidani most.**

**PO NAROČILU
DELNIŠKA TISKARNA D.D.
V LJUBLJANI**